

IT-99-37-I
D53-1/3355 REX
29 JUNE 2001

59/3355 REX
JF

**MEĐUNARODNI KRIVIČNI SUD
ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU**

Predmet br. IT-99-37-I

**TUŽILAC
MEĐUNARODNOG SUDA**

PROTIV

**SLOBODANA MILOŠEVIĆA
MILANA MILUTINOVIĆA
NIKOLE ŠAINOVIĆA
DRAGOLJUBA OJDANIĆA
VLAJKA STOJILJKOVIĆA**

IZMENJENA OPTUŽNICA

Tužilac Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, u skladu sa svojim ovlašćenjima iz člana 18 Statuta Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (dalje u tekstu: Statut Međunarodnog suda), optužuje:

**SLOBODANA MILOŠEVIĆA
MILANA MILUTINOVIĆA
NIKOLU ŠAINOVIĆA
DRAGOLJUBA OJDANIĆA
VLAJKA STOJILJKOVIĆA**

za **ZLOČINE PROTIV ČOVEČNOSTI i KRŠENJA ZAKONA I
OBIČAJA RATOVANJA**, kako sledi:

OPTUŽENI

1. **Slobodan MILOŠEVIĆ** rođen je 20. avgusta 1941. godine u Požarevcu u današnjoj Republici Srbiji (dalje u tekstu: Srbija). Godine 1964. diplomirao je pravo na Univerzitetu u Beogradu i započeo karijeru kao privredni rukovodilac i bankar. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je do 1978. godine bio zamenik direktora, a zatim generalni direktor preduzeća *Tehnogas*, velikog preduzeća za proizvodnju gasa. Zatim je postao predsednik *Beogradske banke (Beobanke)*, jedne od najvećih banaka u bivšoj Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji (dalje u tekstu: SFRJ), i na tom radnom mestu je ostao do 1983. godine.

2. Svoju političku karijeru **Slobodan MILOŠEVIĆ** je započeo 1983. godine. Postao je predsednik Gradskog komiteta Saveza komunista Beograda 1984. godine. Za predsednika Predsedništva Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije izabran je 1986, i ponovo 1988. godine. Savez komunista Srbije i Socijalistički savez radnog naroda Srbije ujedinili su se 16. jula 1990; nova stranka je nazvana Socijalistička partija Srbije (SPS), a za njenog predsednika izabran je **Slobodan MILOŠEVIĆ**. I na dan podizanja ove optužnice na funkciji je predsednika SPS-a.

3. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je izabran za predsednika Predsedništva Srbije 8. maja 1989. godine, i ponovo 5. decembra iste godine. Posle usvajanja novog Ustava Srbije 28. septembra 1990. godine, na višestranačkim izborima održanim 9. i 26. decembra 1990. godine, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je izabran na novo-ustanovljenu funkciju predsednika Srbije; ponovo je izabran 20. decembra 1992. godine.

4. Po isteku dva mandata na funkciji predsednika Srbije, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je 15. jula 1997. izabran za predsednika Savezne Republike Jugoslavije (dalje u tekstu: SRJ), a zvanično je stupio na dužnost 23. jula 1997. godine. Posle poraza na predsedničkim izborima održanim u septembru 2000. godine, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je 6. oktobra 2000. godine prestao da obavlja ovu funkciju. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je bio na položaju predsednika SRJ.

5. **Milan MILUTINOVIĆ** rođen je 19. decembra 1942. godine u Beogradu u današnjoj Srbiji. **Milan MILUTINOVIĆ** je diplomirao pravo na Beogradskom univerzitetu.

6. Tokom čitave svoje političke karijere, **Milan MILUTINOVIĆ** je obavljao brojne visoke državne funkcije u Srbiji i SRJ. **Milan MILUTINOVIĆ** je bio poslanik u Društveno-političkom veću i član Odbora za spoljnopolitičke odnose Savezne skupštine; bio je sekretar za obrazovanje i nauku Srbije, član Izvršnog veća Skupštine Srbije i direktor Srpske narodne biblioteke. **Milan MILUTINOVIĆ** takođe je bio ambasador u Saveznom sekretarijatu za inostrane poslove i ambasador SRJ u Grčkoj. Na dužnost ministra spoljnih poslova SRJ postavljen je 15. avgusta 1995. godine. **Milan MILUTINOVIĆ** je član SPS-a.

7. **Milan MILUTINOVIĆ** je izabran za predsednika Srbije 21. decembra 1997. godine. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **Milan MILUTINOVIĆ** je bio na položaju predsednika Srbije.

8. **Nikola ŠAINOVIĆ** rođen je 7. decembra 1948. godine u Boru, Srbija. Diplomirao je na Ljubljanskom univerzitetu 1977. godine i ima titulu magistra hemije. Političku karijeru je započeo u opštini Bor, gde je na dužnosti predsednika Skupštine opštine Bor bio od 1978. do 1982. godine.

9. Tokom čitave svoje političke karijere, **Nikola ŠAINOVIĆ** je bio aktivni član Saveza komunista, odnosno Socijalističke partije Srbije (SPS). Bio je na funkciji predsednika Opštinskog komiteta Saveza komunista Bora. Za člana Glavnog odbora SPS-a i njegovog Izvršnog odbora **Nikola ŠAINOVIĆ** je izabran 28. novembra 1995. godine. Imenovan je i za predsednika Odbora za pripremu Trećeg redovnog kongresa SPS-a (održanog u Beogradu 2-3. marta 1996. godine). Dana 2. marta 1996. godine **Nikola ŠAINOVIĆ** je izabran za jednog od nekoliko potpredsednika SPS-a. Na tom položaju nalazio se do 24. aprila 1997. godine.

10. **Nikola ŠAINOVIĆ** je obavljao više funkcija u vladi Srbije i SRJ. Godine 1989. bio je član Izvršnog veća Skupštine Srbije i sekretar za industriju, energetiku i tehnologiju Srbije 1989. godine. Za ministra za rudarstvo i energetiku Srbije postavljen je 11. februara 1991. i ponovo 23. decembra 1991. godine. Dana 23. decembra 1991. godine imenovan je i na funkciju potpredsednika Vlade Srbije. **Nikola ŠAINOVIĆ** postavljen je za ministra privrede SRJ 14. jula 1992. i ponovo 11. septembra 1992. godine. Na tu funkciju dao je ostavku 29. novembra 1992. godine. Dana 10. februara 1993. godine **Nikola ŠAINOVIĆ** je izabran za predsednika Vlade Srbije.

11. Dana 22. februara 1994. godine **Nikola ŠAINOVIĆ** je postavljen za potpredsednika Vlade SRJ. Ponovo je postavljen na ovu dužnost u tri naredne vlade: 12. juna 1996, 20. marta 1997. i 20. maja 1998. godine. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je odredio **Nikolu ŠAINOVIĆA** za svog predstavnika za Kosovo. **Nikola ŠAINOVIĆ** je bio predsednik Komisije za saradnju sa Verifikacionom misijom Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) na Kosovu i zvanični član srpske delegacije na mirovnim pregovorima u Rambouilletu februara 1999. godine. **Nikola ŠAINOVIĆ** prestao je da obavlja dužnost potpredsednika Vlade SRJ na dan ili pre 4. novembra 2000. godine, kada je formirana nova savezna vlada. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **Nikola ŠAINOVIĆ** je bio na položaju potpredsednika Vlade SRJ.

12. **General-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** rođen je 1. juna 1941. godine u selu Ravni kod Užica u današnjoj Srbiji. Završio je Pešadijsku podoficirsku školu 1958. godine, a 1964. godine je diplomirao na Vojnoj akademiji kopnene vojske. **General-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** je 1985. godine završio Komandno-štabnu akademiju i Školu narodne odbrane sa titulom magistra vojnih nauka. Svojevremeno je obavljao dužnost sekretara Saveza komunista u 52. korpusu Jugoslovenske narodne armije (JNA), preteči 52. korpusa Oružanih snaga SRJ (dalje u tekstu: VJ) .

13. **General-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** je 1992. godine bio zamenik komandanta 37. korpusa JNA, kasnije VJ-a, sa komandom u Užicu u Srbiji. Unapređen je u general-majora 20. aprila 1992. godine i postao je komandant Užičkog korpusa. Pod njegovom komandom Užički korpus je angažovan u vojnim operacijama u istočnoj Bosni u vreme rata u Republici Bosni i Hercegovini (dalje u tekstu: Bosna i Hercegovina). **General-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** je 1993. i 1994. godine služio kao načelnik Generalštaba Prve armije SRJ. Od 1994. do 1996. godine bio je komandant Prve armije. Godine 1996. postao je zamenik načelnika Generalštaba VJ-a. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je 26. novembra 1998. godine postavio **general-pukovnika Dragoljuba OJDANIĆA** za načelnika Generalštaba VJ-a, gde je zamenio generala Momčila Perišića. **General-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** imenovan je za saveznog ministra odbrane 15. feburara 2000. i tu funkciju je obavljao do 3. novembra 2000. Penzionisan je iz vojne službe predsedničkim dekretom od 30. decembra 2000. godine. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** nalazio se na dužnosti načelnika Generalštaba VJ-a.

14. **Vlajko STOJILJKOVIĆ** rođen je u Maloj Krsni u Srbiji. Diplomirao je pravo na Univerzitetu u Beogradu, a zatim se zaposlio u opštinskom sudu. Nakon toga je postao načelnik Međuopštinskog sekretarijata unutrašnjih poslova u Požarevcu. **Vlajko STOJILJKOVIĆ** je bio direktor PIK-a Požarevac, potpredsednik i predsednik Privredne komore Jugoslavije i predsednik Privredne komore Srbije.

15. Do aprila 1997. godine, **Vlajko STOJILJKOVIĆ** je postao potpredsednik Vlade Srbije i ministar unutrašnjih poslova Srbije. Srpska skupština je 24. marta 1998. godine izabrala novu vladu, a **Vlajko STOJILJKOVIĆ** je imenovan na funkciju ministra unutrašnjih poslova Srbije. Takođe je član Glavnog odbora SPS-a. **Vlajko STOJILJKOVIĆ** je 9. oktobra 2000. dao ostavku na funkciju ministra unutrašnjih poslova Srbije. Poslanik je u Veću Republika u Saveznoj skupštini. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **Vlajko STOJILJKOVIĆ** nalazio se na dužnosti ministra unutrašnjih poslova.

OPTUŽBE

TAČKE 1 - 4 ZLOČINI PROTIV ČOVEČNOSTI KRŠENJA ZAKONA I OBIČAJA RATOVANJA

16. Od januara 1999. godine pa do 20. juna 1999, **Slobodan MILOŠEVIĆ, Milan MILUTINOVIĆ, Nikola ŠAINOVIĆ, Dragoljub OJDANIĆ i Vlajko STOJILJKOVIĆ** planirali su, podsticali, naredili, počinili ili na neki drugi način pomagali i podržavali kampanju terora i nasilja uperenu protiv albanskog civilnog stanovništva koje živi na Kosovu u SRJ. Koristeći u ovoj optužnici reč "počinili" tužilac nema nameru da sugeriše da je ijedan od optuženih fizički počinio bilo koji od zločina za koji se terete, lično.

17. Kampanju terora i nasilja uperenu protiv kosovskog albanskog stanovništva vršili su VJ, policijske snage SRJ, policijske snage Srbije i paravojne jedinice (dalje u tekstu, svi: snage SRJ i Srbije) koji su postupali po uputstvu, na podsticaj ili uz podršku **Slobodana MILOŠEVIĆA, Milana MILUTINOVIĆA, Nikole ŠAINOVIĆA, Dragoljuba OJDANIĆA i Vlajka STOJILJKOVIĆA**. Operacije usmerene protiv kosovskih Albanaca preduzete su sa ciljem da se znatan deo kosovskog albanskog stanovništva ukloni sa Kosova u nastojanju da se obezbedi dalja srpska kontrola u pokrajini. Radi postizanja tog cilja,

snage SRJ i Srbije, delujući u sprezi, preduzele su dobro planirane i iskoordinirane operacije kao što je opisano u paragrafima od 18 do 24 dole.

18. Snage SRJ i Srbije su na sistematski način silom proterale stotine hiljada kosovskih Albanaca iz njihovih domova širom cele pokrajine Kosovo i raselile ih unutar Kosova. Da bi omogućile ova proterivanja ili raseljenja, snage SRJ i Srbije su namerno stvarale atmosferu straha i pritiska primenom sile, pretnje silom i delima nasilja.

19. Širom Kosova, snage SRJ i Srbije su harale i pljačkale ličnu imovinu i privredne objekte kosovskih Albanaca isteranih iz svojih domova. Policajci, vojnici i vojne starešine koristili su masovne racije, pretnje silom i dela nasilja da bi kosovskim Albancima opljačkali novac i dragocenosti, a vlasti na graničnim prelazima SRJ sistematski su krale lična vozila i drugu imovinu kosovskih Albanaca koji su deportovani iz pokrajine.

20. Širom Kosova, snage SRJ i Srbije vodile su sistematsku kampanju uništavanja imovine albanskih civila na Kosovu. To su činili masovnim granatiranjem gradova i sela; spaljivanjem kuća, poljoprivrednih gazdinstava i privrednih objekata i uništavanjem lične imovine. Usled tih usaglašenih aktivnosti, sela, gradovi i čitave oblasti postali su nenastanjivi za kosovske Albance.

21. Širom Kosova, snage SRJ i Srbije su fizičkim i verbalnim izživljavanjem šikanirale, ponižavale i degradirale albanske civile na Kosovu. Policajci, vojnici i vojne starešine su kosovske Albance neprestano podvrgavali uvredama, rasnim pogrđama, ponižavajućim postupcima, batinanjima i drugim oblicima fizičkog zlostavljanja na osnovu njihove rasne, verske i političke pripadnosti.

22. Širom Kosova, snage SRJ i Srbije sistematski su oduzimale i uništavale dokumenta za ličnu identifikaciju i saobraćajne dozvole za vozila koja su pripadala albanskim civilima na Kosovu. Kako su kosovski Albanci isterivani iz svojih domova i upućivani ka granicama Kosova, na odabranim punktovima na putu ka graničnim prelazima i na graničnim prelazima prema Republici Albaniji i Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji od njih je traženo da predaju lična dokumenta. Ove radnje su preduzimane kako bi se izbrisao svaki trag prisustva deportovanih kosovskih Albanaca na Kosovu i kako bi im se uskratilo pravo na povratak svojim domovima.

23. Počev od 1. januara 1999. godine ili približno tog dana pa sve do 20. juna 1999, snage SRJ i Srbije, postupajući po uputstvu, na podsticaj ili uz podršku **Slobodana MILOŠEVIĆA, Milana MILUTINOVIĆA, Nikole ŠAINOVIĆA, Dragoljuba OJDANIĆA i Vljajka STOJILJKOVIĆA**, počinile su dela navedena u paragrafima od 18 do 22, što je imalo za posledicu prisilnu deportaciju približno 740.000 albanskih civila sa Kosova. Ta dela su počinjena u svim krajevima Kosova i ta sredstva i metode su korišćeni širom pokrajine, uključujući i sledeće opštine:

a. Đakovica/Gjakovë: Dana 2. aprila 1999. godine ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije počele su da prisiljavaju stanovnike grada Đakovica/Gjakovë na odlazak. Snage SRJ i Srbije rasporedile su se po gradu i idući od kuće do kuće terale kosovske Albance iz njihovih domova. U nekim slučajevima ljudi su ubijani, a većini lica je bilo zaprećeno smrću. Mnoge kuće i radnje koje su pripadale kosovskim Albancima zapaljane su, dok su radnje Srba bile zaštićene. U periodu od 2. do 4. aprila 1999. godine, hiljade kosovskih Albanaca koji su živeli u Đakovici/Gjakovë i susednim selima priključile su se velikoj koloni, bilo pešice ili kolima, kamionima i traktorima, i krenuli prema granici s Albanijom. Snage SRJ i Srbije usmeravale su ljude koji su bežali na unapred određene pravce, a na usputnim policijskim kontrolnim punktovima većini kosovskih Albanaca oduzimani su lični dokumenti i automobilske tablice. U nekim slučajevima, za prevoz lica do granice s Albanijom korišćeni su kamioni jugoslovenske vojske.

b. Gnjilane/Gjilan: Snage SRJ i Srbije ušle su u mesto Prilepnica/Përlepticë 6. aprila 1999. godine ili približno tog datuma i naredile stanovnicima da ga napuste rekavši im da će sledećeg dana to mesto biti minirano. Meštani su otišli i pokušali da odu do drugog sela, ali ih je policija vratila. Stanovnici Prilepnice/Përlepticë su 13. aprila 1999. godine ponovo obavesteni da moraju napustiti mesto do sledećeg dana. Sledećeg jutra meštani, kosovski Albanci, otišli su konvojem u kome je bilo otprilike 500 vozila i uputili se ka makedonskoj granici. Ubrzo pošto su meštani otišli, kuće u Prilepnici/Përlepticë su zapaljane. Kosovski Albanci iz drugih sela u opštini Gnjilane/Gjilan takođe su isterani iz svojih domova i prisiljeni da se priključe drugom konvoju prema makedonskoj granici. Usput su iz konvoja izdvojeni neki muškarci i ubijeni pored puta. Kada su kosovski Albanci stigli na granicu, oduzeta su im lična dokumenta.

c. Kosovska Mitrovica/Mitrović: Krajem marta 1999. godine, snage SRJ i Srbije počele su sa sistematskim pretresom grada Kosovska Mitrovica/Mitrović. Ulazili su u kuće kosovskih Albanaca i naređivali stanarima da odmah napuste svoje kuće i idu na autobusku stanicu. Neke kuće su zapaljane pa su stanari bili prisiljeni da pobjegnu u druge delove grada. U periodu od dve nedelje snage SRJ i Srbije nastavile su da isteruju kosovske Albance, stanovnike tog grada. U tom periodu uništavana je imovina u vlasništvu kosovskih Albanaca, a kosovskim Albancima je otiman novac, vozila i druge dragocenosti. Slično se ponovilo i u drugim selima u opštini Kosovska Mitrovica/Mitrović, u kojima su kosovski Albanci isterivani iz svojih domova, da bi zatim snage SRJ i Srbije razorile njihova sela. Kosovski Albanci, stanovnici ove opštine, prisiljavani su da se priključe konvojima koji su išli ka albanskoj granici. Na putu do granice srpski vojnici, policajci i vojne starešine pljačkali su im dragocenosti i oduzimali im lična dokumenta.

d. Orahovac/Rahovec: Ujutro 25. marta 1999. godine, snage SRJ i Srbije opkolile su selo Celine tenkovima i oklopnim vozilima. Nakon granatiranja sela, u selo su ušli vojnici koji su sistematski harali i pljačkali iz kuća sve što je imalo ikakvu vrednost. Većina kosovskih Albanaca meštana pobjegla je u obližnju šumu pre nego što su stigle vojska i policija. Na dan 28. marta jedan broj srpskih policajaca naterao je hiljade ljudi koji su se skrivali u šumi da izađu. Pošto su civile naterali da opešače do obližnjeg sela, muškarci su odvojeni od žena, pretučeni, opljačkani i oduzeta su im sva lična dokumenta. Muškarci su naterani da opešače do Prizrena, a na kraju da odu na albansku granicu.

Na dan 25. marta 1999. godine, jedna velika grupa kosovskih Albanaca otišla je na planinu u blizini sela Nagafc, takođe u opštini Orahovac/Rahovec, tražeći spas od napada na obližnja sela. Snage SRJ i Srbije su ih opkolile i narednog dana naredile da 8.000 ljudi koji su tu potražili sklonište ode s planine. Kosovski Albanci su prisiljeni da odu u obližnju školu, a zatim su nasilno raštrkani po obližnjim selima. Tri ili četiri dana kasnije, snage SRJ i Srbije ušle su u sela, išle od kuće do kuće i isterivale ljude iz kuća. Na kraju su ih ponovo naterali da uđu u kuće i rekli im da ne izlaze. Oni koji nisu mogli da se smeste u kuće morali su da ostanu u automobilima i traktorima koji su bili parkirani nedaleko odatle. Na dan 2. aprila 1999. godine, snage SRJ i

Srbije počele su da granatiraju sela i ubile pritom jedan broj ljudi koji su spavali u traktorima i automobilima. Preživeli su se uputili ka albanskoj granici. Dok su prolazili kroz druga sela kosovskih Albanaca koja su bila uništena, srpski vojnici su ih izazivali. Kada su ovi seljani stigli na granicu, oduzeta su im sva lična dokumenta.

e. Peć/Pejë: Snage SRJ i Srbije su 27. i 28. marta 1999. godine išle od kuće do kuće u gradu Peć/Pejë prisiljavajući kosovske Albance da ih napuste. Neke kuće su zapaljene, a više ljudi je ubijeno iz vatrenog oružja. Vojnici i policajci bili su razmešteni duž svake ulice i usmeravali kosovske Albance ka centru grada. Kada su ljudi stigli do centra grada, oni koji nisu imali kola ili vozila bili su prisiljeni da uđu u autobuse ili kamione kojima su odvezeni u grad Prizren. Pred Prizrenom kosovski Albanci su naterani da izađu iz autobusa i prepešače oko 40 kilometara do albanske granice, gde im je naredeno da predaju svoja dokumenta srpskim policajcima.

f. Priština/Prishtinë: Na dan 1. aprila 1999. godine ili približno tog datuma, srpska policija je obilazila kuće kosovskih Albanaca u gradu Priština/Prishtinë i terala stanare da ih napuste u roku od nekoliko minuta. U toku ovih prisilnih isterivanja jedan broj ljudi je ubijen. Mnogi od onih koji su isterani iz svojih domova otišli su direktno na železničku stanicu, dok su drugi potražili sklonište u obližnjim naseljima. Stotine ljudi albanske nacionalnosti, usmeravani na svakoj raskrsnici od strane pripadnika srpske policije, okupili su se na železničkoj stanici, a zatim su, posle dugog čekanja, bez da im je obezbeđena hrana i voda, ukrcani u pretrpane vozove ili autobuse. Oni koji su ukrcani u vozove stigli su do sela Đeneral Janković/Hani e Elezit u blizini makedonske granice. Za vreme putovanja vozom mnogim ljudima su oduzeta lična dokumenta. Kada su sišli iz voza, srpski policajci su kosovskim Albancima rekli da pođu do Makedonije hodajući prugom pošto je okolni prostor miniran. Oni koji su pokušali da se sakriju u Prištini/Prishtinë isterani su na sličan način nekoliko dana kasnije.

U istom periodu, snage SRJ i Srbije ušle su u sela u opštini Priština/Prishtinë gde su pretukle i ubile mnoge kosovske Albance, opljačkale im novac, imovinu i spalile im domove. Mnogi seljani su kamionima odvezeni u Glogovac u opštini Lipljan/Lipjan. Odande su vozom prebačeni do sela Đeneral Janković/Hani e Elezit odakle su peške otišli do makedonske

granice. Drugima su, nakon što su se probili do grada Uroševac/Ferizaj, srpski policajci naredili da se ukrcaju na voz za Đeneral Janković/Hani e Elezit, odakle su pešice prešli granicu i ušli u Makedoniju.

g. Prizren: Dana 25. marta 1999. godine snage SRJ i Srbije opkolile su selo Pirana tenkovima i raznim vojnim vozilima. Selo je granatirano i jedan broj meštana je poginuo. Policija je zatim ušla u selo i spalila kuće kosovskih Albanaca. Posle napada, preostali meštani su napustili Piranu i otišli u susedna sela. Neki od kosovskih Albanaca koji su bežali prema Srbici ubijeni su ili ranjeni snajperima. Srpske snage su zatim započele ofanzivu u okolini Srbije i granatirale sela Reti e Utlet, Reti i Randobrava. Seljani, kosovski Albanci, isterani su iz svojih domova i poslani na albansku granicu. Od 28. marta 1999. godine, u samom gradu Prizrenu srpski policajci su išli od kuće do kuće naređujući stanovnicima, kosovskim Albancima, da odu. Naterani su da se priključe konvojima vozila i ljudi koji su išli pešice do albanske granice. Na granici su im srpski policajci oduzeli sva lična dokumenta.

h. Srbica/Skenderaj: Na dan 25. marta 1999. godine ili približno tog datuma, sela Vojnik, Lecina, Klladernica, Turiquevc Broje i Izbica razorena su granatiranjem i spaljena. Grupa od oko 4.500 kosovskih Albanaca iz ovih sela okupila se ispred sela Izbica gde su pripadnici snaga SRJ i Srbije od njih tražili novac i odvojili muškarce od žena i dece. Veliki broj muškaraca je zatim ubijen. Preživеле žene i deca prebačeni su u grupi prema Vojniku, a zatim do albanske granice.

i. Suva Reka/Suharekë: Ujutro 25. marta 1999. godine, snage SRJ i Srbije opkolile su mesto Suva Reka/Suharekë. Tokom narednih dana pripadnici policije su išli od kuće do kuće, pretili stanovnicima kosovskim Albancima i pod pretnjom oružja odvodili mnoge ljude iz njihovih domova. Policajci su oterali žene, decu i starija lica, a onda su pripadnici SRJ i Srbije ubili jedan broj muškaraca. Kosovski Albanci morali su da beže, probijajući se u kamionima, traktorima i prikolicama prema granici sa Albanijom. Dok su prelazili granicu, oduzeta su im sva dokumenta i novac.

Na dan 31. marta 1999. godine, otprilike 80.000 kosovskih Albanaca raseljenih iz sela u opštini Suva Reka/Suharekë okupilo se u blizini mesta Bellanice. Sledećeg dana, snage SRJ i Srbije

granatirale su Bellanice, prisiljavajući raseljena lica da beže prema albanskoj granici. Pre nego što su prešli granicu, oduzeta su im sva lična dokumenta.

j. Uroševac/Ferizaj: U periodu od 4. do 14. aprila 1999. godine, snage SRJ i Srbije granatirale su sela Softaj, Rahovica, Zltara, Pojatista, Komoglava i Sojevo i ubile jedan broj meštana. Posle granatiranja, policijska i vojna vozila ušla su u sela i naredila meštanima da ih napuste. Pošto su meštani napustili svoje kuće, vojnici i policajci su te kuće spalili. Raseljeni meštani su se priključili konvoju prema makedonskoj granici. Na granici su im oduzeta sva dokumenta.

24. Počev od 1. januara 1999. godine ili približno tog datuma pa sve do 20. juna 1999, snage SRJ i Srbije, postupajući po uputstvu, na podsticaj ili uz podršku **Slobodana MILOŠEVIĆA, Milana MILUTINOVIĆA, Nikole ŠAINOVIĆA, Dragoljuba OJDANIĆA i Vlajka STOJILJKOVIĆA**, ubile su na stotine civila kosovskih Albanaca. Ta rasprostranjena ili sistematska ubistva vršena su širom pokrajine Kosovo i imala su za posledicu smrt mnogobrojnih muškaraca, žena i dece. Među slučajevima masovnih ubijanja nalaze se i sledeći:

a. Na dan 15. januara 1999. godine ili približno tog datuma, u ranim jutarnjim časovima, snage SRJ i Srbije napale su selo Račak (opština Štimlje/Shtime). Pošto su jedinice VJ-a granatirale selo, kasnije istog jutra u selo je ušla srpska policija i počela da vrši pretres od kuće do kuće. Po celom selu pucali su na meštane koji su pokušavali da pobegnu pred srpskom policijom. Grupa od oko 25 muškaraca pokušala je da se sakrije u jednoj zgradi, ali ih je srpska policija otkrila. Tukli su ih, a zatim odveli na obližnje brdo gde su ih policajci ubili iz vatrenog oružja. Snage SRJ i Srbije ubile su ukupno oko 45 kosovskih Albanaca u Račku i njegovoj okolini. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu A koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

b. Na dan 25. marta 1999. godine ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije napale su selo Bela Crkva (opština Orahovac/Rahovec). Mnogi meštani Bele Crkve pobjegli su do korita jednog potoka pokraj sela i potražili zaklon pod železničkim mostom. Dok su se mostu približavali novi seljani, jedna patrola srpske policije otvorila je na njih vatru i ubila 12 lica, među kojima je bilo 10 žena i dece. Policajci su zatim

naredili ostalim seljanima da izađu iz korita potoka i onda odvojili muškarce od žena i male dece. Policajci su muškarcima naredili da se svuku, a zatim su im sistematski opljačkali sve dragocenosti. Ženama i deci je tada naređeno da idu. Seoski lekar je pokušao da razgovara sa komandrom policije, ali je ustreljen, kao i njegov nećak. Ostalim muškarcima je zatim naređeno da se vrate u korito potoka. Kada su poslušali, policajci su na muškarce otvorili vatru i ubili oko 65 kosovskih Albanaca. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu B koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

c. Na dan 25. marta 1999. godine ili približno tog datuma, sela Velika Kruša i Mala Kruša/Krushe e Mahde i Krushe e Vogel (opština Orahovac/Rahovec) napale su snage SRJ i Srbije. Meštani su potražili zaklon u šumovitom području pored Velike Kruše/Krushe e Mahde, odakle su mogli da vide kako srpski policajci sistematski pljačkaju, a zatim pale kuće seljana. Ujutro 26. marta 1999. godine ili približno u to vreme, srpska policija je otkrila seljane u šumi. Policajci su ženama i maloj deci naredili da idu odatle i pođu u Albaniju. Policajci su zatim pretresli muškarce i mladiće i oduzeli im lična dokumenta, a zatim su ih naterali da pešice odu do jedne napuštene kuće između šume i Male Kruše/Krushe e Vogel. Kada su se muškarci i mladići okupili u kući, srpski policajci su na ovu grupu ljudi otvorili vatru. Posle nekoliko minuta puščane paljbe, policajci su preko muškaraca i mladića nabacali seno i zapalili ga kako bi spalili tela. U pucnjavi i plamenu, oko 105 kosovskih Albanaca, muškaraca i mladića, ubijeno je od strane srpske policije. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu C koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

d. Uveče 26. marta 1999. godine ili približno u to vreme, u gradu Đakovica/Gjakovë, naoružana lica, Srbi, došli su u jednu kuću u ulici Ymer Grezda. Žene i deca koji su bili u kući odvojeni su od muškaraca i naređeno im je da odu na sprat. Naoružana lica, Srbi, zatim su pucali i ubili šestoricu kosovskih Albanaca koji su bili u kući. (Imena ubijenih navedena su u Prilogu D koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

e. U jutarnjim časovima 27. marta 1999. godine ili približno u to vreme, snage SRJ i Srbije napale su selo Crkolez/Padalishte (opština Istok/Istog). Ulazeći u selo pucali su na kuće i na seljane koji su pokušavali da pobjegnu. Osam članova porodice Beke IMERAJA isterani su i ubijeni ispred svoje kuće. Drugi meštani

sela Crkolez/Padalishte ubijeni su u svojim domovima i u koritu potoka u blizini sela. Snage SRJ i Srbije ubile su ukupno oko 20 kosovskih Albanaca iz sela Crkolez/Padalishte. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu E koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

f. Na dan 27. marta 1999. godine ili približno tog datuma, snage SRJ i Republike Srbije napale su selo Izbica (opština Srbica/Skenderaj). Nekoliko hiljada meštana sela potražilo je utočište na jednoj poljani izvan sela. Na dan 28. marta 1999. godine ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije opkolile su seljane, a zatim im prišle tražeći novac. Kada su vojnici i policajci pokrali njihove dragocenosti, muškarci su odvojeni od žena i male dece. Muškarci su zatim podeljeni u dve grupe od kojih je jedna poslata na obližnje brdo, a druga je upućena u korito obližnjeg potoka. Snage SRJ i Srbije su tada otvorile vatru na obe grupe muškaraca i ubile približno 130 muškaraca, kosovskih Albanaca. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu F koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

g. U ranim jutarnjim časovima 2. aprila 1999. godine ili približno u to vreme, srpska policija je započela akciju u naselju Qerim u Đakovici/Gjakovë. Tokom nekoliko sati, srpski policajci su silom ulazili u kuće kosovskih Albanaca u naselju Qerim, ubijale stanare i zatim palile zgrade. U podrumu kuće u ulici Millosh Gilic, srpski policajci su pucali na 20 stanara i ubili ih, a zatim su zapalili kuću. U pucnjavi i požarima koje su zapalili srpski policajci živote je izgubilo 20 kosovskih Albanaca, među kojima je bilo 19 žena i dece. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu G koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

h. Na dan 2. maja 1999. ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije koje su dolazile iz severnog dela opštine Vučitrn/Vushtrri napale su više sela, među kojima su bili Skorovna/Skrone, Boshlan/Bozhlan, Gumnište/Gumnishta, Pasoma/Pasome, Milenica, Kurilovo/Kurillova, Slakovac/Sllakoc i Cecelija/Ceceli. Seljani su isterani iz svojih domova, a mnoge od njihovih kuća su spaljene. Kasnije su ih prisilili da se priključe konvoju od oko 30.000 do 40.000 ljudi koji su putem kroz kanjon Studime putovali u pravcu Vučitrna/Vushtrri. Tokom tih dejstava, snage SRJ i Srbije zlostavljale su, tukle i ubile oko 104 kosovskih

Albanaca. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu H koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

i. U ranim jutarnjim časovima 27. aprila 1999. godine ili približno u to vreme, snage SRJ i Srbije počele su masovni napad na kosovske Albance koji su živeli u dolinama Carragojs, Erenik i Trava (opština Đakovica/Gjakovë), kako bi ih isterali iz tog kraja. Tu je razmešten velik broj vojnika i policajaca i podignuto je nekoliko punktova. Celog tog dana, suočeni s direktnom pretnjom snaga SRJ i Srbije, seljani su napuštali svoje kuće i na traktorima, zaprežnim kolima i u automobilima priključivali se nekolicini izbegličkih konvoja. U mestima Meja/Meje, Korenica/Korenice i Meja Orize/Meje Orize veliki broj, koji do sada nije tačno utvrđen, muškaraca albanskih civila sa Kosova izdvojen je iz mase seljana koji su bežali i odveden. Mnoge od tih muškaraca pogubili su po kratkom postupku, a oko 300 lica se još uvek vode kao nestala. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu I koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

j. Dana 22. maja 1999. godine ili približno tog datuma, u ranim jutarnjim časovima, jedan uniformisani zatvorski čuvar u zatvorskom kompleksu Dubrava/Dubrave (opština Istok/Istog) objavio je sa stražarnice da svi zatvorenici treba da uzmu svoje lične stvari i da se postroje na sportskom terenu zatvorskog kompleksa kako bi ih prebacili u zatvor u Nišu, u Srbiji. Za veoma kratko vreme na sportskom terenu se okupilo na stotine zatvorenika sa torbama u kojima su bile lične stvari i postrojilo se u redove da sačekaju prevoz. Bez upozorenja, uniformisani zatvorski čuvari su na zatvorenike otvorili vatru sa stražarnice, iz otvora na zidu koji okružuje kompleks i mitraljeskih gnezda iza zida. Mnogi zatvorenici su na mestu poginuli, a drugi su ranjeni.

Dana 23. maja 1999. ili približno tog datuma, u popodnevnom časovima, zatvorski čuvari i pripadnici specijalnih snaga srpske policije bacali su ručne bombe i pucali u odvodne kanale, kanalizaciju, zgrade i podrume i na taj način ubili i ranili i mnogo drugih zatvorenika koji su na tim mestima potražili utočište nakon događaja prethodnog dana. Ubijeno je ukupno oko 50 zatvorenika. (Mnogi od ubijenih još uvek nisu identifikovani, ali su ubijena lica čija su imena poznata navedena u Prilogu J koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

k. Dana 26. marta 1999. godine ili približno tog datuma, u

jutarnjim časovima, snage SRJ i Srbije opkolile su deo oko kompleksa porodičnih kuća porodice BERISHA u Suvoj Reci/Suharekë (opština Suva Reka). Tenkovi su postavljeni u blizini kuća, cevi uperenih u kuće. Policija je stanarima jedne od kuća naredila da izađu. Muškarce su odvojili od žena i dece i ubili šest članova ove porodice. Pripadnici srpskih snaga su preostale članove porodice poterali u pravcu jednog kafića. Zajedno sa tri druge grupe šire porodice BERISHA, naterali su ih da uđu u njega. Zatim su u kafić ušli naoružani napadači, Srbi, i otvorili vatru na ljude koji su se nalazili unutra. U kafić je ubačen i eksploziv. Ubijena su najmanje 34 civila, a drugi su teško ranjeni. Tela žrtava su potom izvučena iz kafića i utovarena u prikolicu jednog kamiona, koji je onda krenuo u pravcu Prizrena. Tri ranjene osobe, ubačene među druga tela, iskočile su iz kamiona na putu za Prizren. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu K koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

1. U periodu od marta 1999. do maja 1999. godine, snage SRJ i Srbije pokrenule su niz masovnih ofanzivnih dejstava na više sela u opštini Kačanik, čiji je ishod bila smrt preko 100 civila. Na dan 24. marta 1999. ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije napale su selo Kotlina/Kotline. U toku napada spaljena je većina kuća, a 17 lica je ubijeno. Neki od ubijenih su bili uhvaćeni u šumi, pogubljeni i bačeni u bunare. U te bunare je onda odozgo bačen eksploziv. Na dan 13. aprila 1999. godine ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije opkolile su selo Slatina/Sllatine i zaselak Lama/Vata. Selo je prvo granatirano, a onda su u njega ušli pešadija i policija koji su opljačkali i zapalili kuće. Tokom ove akcije iz vatrenog oružja je ubijeno 13 civila. Na dan 21. maja 1999. godine ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije opkolile su selo Stagovo/Stagove. Stanovnici ovog sela su pokušali da pobjegnu u planine istočno od sela. Tokom ove akcije je poginulo 13 lica. Selo je najvećim delom opljačkano i spaljeno. Na dan 25. maja 1999. godine ili približno tog datuma, snage SRJ i Srbije opkolile su selo Dubrava/Lisnaje. Kada su ušli u selo, pripadnici ovih snaga su naredili stanovnicima da se okupe kod škole i da izađu iz sela na traktorima. Zatim su muškarci odvojeni od žena i dece. Tokom ove akcije ubijeno je četvoro ljudi. Pored toga, ubijena su i četiri člana porodice Qorri dok su pokušavali da pobjegnu u šumu. (Ubijena lica čija su imena poznata navedena su u Prilogu L koji je priložen kao dodatak ovoj optužnici.)

25. Počev od 1. januara 1999. godine ili približno tog datuma pa sve do 20. juna 1999, snage SRJ i Srbije, postupajući po uputstvu, na podsticaj ili uz podršku **Slobodana MILOŠEVIĆA, Milana MILUTINOVIĆA, Nikole ŠAINOVIĆA, Dragoljuba OJDANIĆA i Vlajka STOJILJKOVIĆA** koristile su se sredstvima i metodama izloženim u paragrafima od 18 do 24 da bi sprovele kampanju progona kosovskog albanskog civilnog stanovništva na političkoj, rasnoj ili verskoj osnovi.

26. Ovim delima **Slobodan MILOŠEVIĆ, Milan MILUTINOVIĆ, Nikola ŠAINOVIĆ, Dragoljub OJDANIĆ i Vlajko STOJILJKOVIĆ** planirali su, podsticali, naredili, počinili ili na neki drugi način pomagali i podržavali planiranje, pripremu ili izvršenje sledećih dela:

Tačka 1: Deportaciju, **ZLOČIN PROTIV ČOVEČNOSTI**, kažnjiv prema članu 5(d) Statuta Međunarodnog suda.

Tačka 2: Ubistvo, **ZLOČIN PROTIV ČOVEČNOSTI**, kažnjiv prema članu 5(a) Statuta Međunarodnog suda.

Tačka 3: Ubistvo, **KRŠENJE ZAKONA I OBIČAJA RATOVANJA**, kažnjivo prema članu 3 Statuta Međunarodnog suda i predviđeno članom 3(1)(a) (ubistvo) Ženevskih konvencija.

Tačka 4: Progone na političkoj, rasnoj ili verskoj osnovi, **ZLOČIN PROTIV ČOVEČNOSTI**, kažnjiv prema članu 5(h) Statuta Međunarodnog suda.

INDIVIDUALNA KRIVIČNA ODGOVORNOST

27. **Slobodan MILOŠEVIĆ** izabran je za predsednika SRJ 15. jula 1997. godine, a na dužnost je stupio 23. jula 1997. godine. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica bio je na položaju predsednika SRJ.

28. Kao predsednik SRJ, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je bio i predsednik Vrhovnog saveta odbrane SRJ. Vrhovni savet odbrane činili su predsednik SRJ i predsednici sastavnih republika, Srbije i Crne Gore. Vrhovni savet odbrane utvrđivao je nacionalni plan odbrane i donosio odluke vezane za VJ. Kao predsednik SRJ, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je bio ovlašćen da "naređuje sprovođenje nacionalnog plana odbrane" i

komandovao je VJ-om u ratu i miru u skladu sa odlukama donesenim na Vrhovnom savetu odbrane. **Slobodan MILOŠEVIĆ**, kao vrhovni komandant VJ-a, vršio je ove dužnosti putem “zapovesti, naređenja i odluka”.

29. Po Zakonu o odbrani SRJ, **Slobodan MILOŠEVIĆ**, kao vrhovni komandant VJ-a, imao je komandna ovlašćenja i nad jedinicima republičke i savezne policije koje su u vreme neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja podređene VJ-u. Proglašenje neposredne ratne opasnosti objavljeno je 23. marta 1999. godine, a ratnog stanja 24. marta 1999. godine.

30. Pored svojih *de jure* ovlašćenja, sve vreme na koje se odnosi ova optužnica **Slobodan MILOŠEVIĆ** je imao široku *de facto* kontrolu nad brojnim institucijama koje su bile od suštinskog značaja ili su učestvovala u izvršenju krivičnih dela koja se ovde navode. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je imao široku *de facto* kontrolu nad saveznim institucijama koje su nominalno u nadležnosti Skupštine ili Vlade SRJ. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je takođe imao *de facto* kontrolu nad funkcijama i institucijama koje su nominalno u nadležnosti Srbije i njenih autonomnih pokrajina, uključujući policijske snage Srbije. Pored toga, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je imao *de facto* kontrolu nad brojnim aspektima političkog i privrednog života SRJ, a posebno nad sredstvima javnog informisanja. Od 1986. godine do početka 90-tih godina, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je progresivno sticao *de facto* kontrolu nad ovim saveznim, republičkim, pokrajinskim i drugim institucijama.

31. *De facto* kontrola **Slobodana MILOŠEVIĆA** nad državnim organima Srbije, SFRJ, SRJ i drugim delimično je proisticala iz činjenice da je on bio vođa dve glavne političke stranke koje su vladale Srbijom od 1986. do 2000. godine, odnosno SRJ-om od 1992. do 2000. godine. Od 1986. do 1990. godine, bio je predsednik Predsedništva Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije, tadašnje vladajuće stranke u Srbiji. Godine 1990, izabran je za predsednika Socijalističke partije Srbije, stranke koja je nasledila Savez komunista Srbije i Socijalistički savez radnog naroda Srbije. Tokom čitavog svog mandata predsednika Srbije, od 1990. do 1997. godine, i predsednika SRJ, od 1997. do 2000. godine, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je istovremeno bio i vođa SPS-a.

32. Najkasnije od oktobra 1988. godine i sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je imao *de facto* kontrolu nad vladajućim i rukovodećim institucijama Srbije, uključujući i policijske snage. Najkasnije od oktobra 1988. godine, imao je *de facto* kontrolu nad dvema autonomnim pokrajinama Srbije - Kosovom i Vojvodinom - i

njihovim predstavnicima u saveznim organima SFRJ i SRJ. Najkasnije od oktobra 1988. godine do sredine 1998. godine, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je takođe imao *de facto* kontrolu nad vladajućim i rukovodećim institucijama Republike Crne Gore (dalje u tekstu: Crna Gora), uključujući i njihove predstavnike u svim saveznim organima SFRJ i SRJ.

33. Na značajnim međunarodnim pregovorima, sastancima i konferencijama od 1989. godine i sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je bio glavni sagovornik sa kojim je pregovarala međunarodna zajednica. On je učestvovao u pregovorima koji su zaključeni međunarodnim sporazumima i kasnije sprovedeni u Srbiji, SFRJ, SRJ i drugim delovima teritorije bivše SFRJ. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je, između ostalog, bio glavni predstavnik SFRJ i SRJ na sledećim konferencijama i međunarodnim pregovorima: na Haškoj konferenciji 1991. godine, Pariskim pregovorima u martu 1993. godine, Međunarodnoj konferenciji o bivšoj Jugoslaviji u januaru 1993. godine, pregovorima o Vance-Owenovom mirovnom planu od januara do maja 1993. godine, Ženevskim mirovnim pregovorima u leto 1993. godine, sastanku Kontakt grupe juna 1994. godine, pregovorima o prekidu vatre u Bosni i Hercegovini od 9. do 14. septembra 1995. godine, pregovorima o okončanju NATO bombardovanja u Bosni i Hercegovini od 14. do 20. septembra 1995. godine, i Dejtonskim mirovnim pregovorima u novembru 1995. godine.

34. Kao predsednik SRJ, vrhovni komandant VJ-a i predsednik Vrhovnog saveta odbrane, a u skladu sa svojim *de facto* ovlašćenjima, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je bio odgovoran za dela svojih podređenih u VJ-u i svim policijskim snagama, kako saveznim tako i republičkim, koji su od januara 1999. godine počinili zločine u pokrajini Kosovo, a koji se navode u ovoj optužnici.

35. **Milan MILUTINOVIĆ** je izabran za predsednika Srbije 21. decembra 1997. godine i na dužnosti predsednika nalazi se i na dan podizanja ove optužnice. Kao predsednik Srbije, **Milan MILUTINOVIĆ** je bio šef države sve vreme na koje se odnosi ova optužnica. On predstavlja Srbiju i rukovodi njenim odnosima sa stranim državama i međunarodnim organizacijama. On organizuje pripreme za odbranu Srbije.

36. Kao predsednik Srbije, **Milan MILUTINOVIĆ** bio je član Vrhovnog saveta odbrane SRJ i učestvovao u odlukama vezanim za upotrebu VJ-a sve vreme na koje se odnosi ova optužnica.

37. Kao predsednik Srbije, **Milan MILUTINOVIĆ** je sve vreme na koje se odnosi ova optužnica imao ovlašćenja da, zajedno sa Skupštinom, traži izveštaje kako od Vlade Srbije, o pitanjima iz njene nadležnosti, tako i od Ministarstva unutrašnjih poslova u vezi sa njegovim delatnostima i bezbednosnom situacijom u Srbiji. Kao predsednik Srbije, **Milan MILUTINOVIĆ** je imao ovlašćenje da raspusti Skupštinu, a sa njom i Vladu "na predlog Vlade, kada za to postoje opravdani razlozi", mada je ovo ovlašćenje primenjivo samo u miru.

38. U slučaju proglašenja ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti, **Milan MILUTINOVIĆ**, kao predsednik Srbije, mogao je da donosi mere koje inače spadaju u nadležnost Skupštine, uključujući i donošenje zakona; te mere mogle su obuhvatiti i reorganizaciju Vlade i ministarstava, kao i ograničenje određenih prava i sloboda.

39. Pored svojih *de jure* ovlašćenja, **Milan MILUTINOVIĆ** je sve vreme na koje se odnosi ova optužnica imao širok *de facto* uticaj ili kontrolu nad brojnim institucijama koje su bile od suštinskog značaja ili su učestvovala u izvršenju zločina koji se ovde navode. **Milan MILUTINOVIĆ** je imao *de facto* uticaj ili kontrolu nad funkcijama i institucijama koje su nominalno u nadležnosti Srbije i njenih autonomnih pokrajina, uključujući, između ostalih, i policijske snage Srbije.

40. Na značajnim međunarodnim pregovorima, sastancima i konferencijama od 1995. godine i sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **Milan MILUTINOVIĆ** je bio jedan od glavnih sagovornika sa kojim je međunarodna zajednica vodila pregovore. **Milan MILUTINOVIĆ** je, između ostalog, bio među glavnim predstavnicima SRJ na sledećim konferencijama i međunarodnim pregovorima: preliminarnim pregovorima o prekidu vatre u Bosni i Hercegovini od 15. do 21. avgusta 1995. godine, Ženevskim sastancima u vezi sa prekidom vatre u Bosni 7. septembra 1995. godine, nastavku pregovora o prekidu vatre u Bosni i Hercegovini od 9. do 14. septembra 1995. godine, pregovorima o okončanju NATO bombardovanja u Bosni i Hercegovini od 14. do 20. septembra 1995. godine, sastanku ministara spoljnih poslova balkanskih zemalja u Njujorku 26. septembra 1995. godine, i na Dejtonskim mirovnim pregovorima u novembru 1995. godine. **Milan MILUTINOVIĆ** je prisustvovao i pregovorima u Rambouilletu u februaru 1999. godine.

41. Kao predsednik Srbije i član Vrhovnog saveta odbrane, a u skladu sa svojim *de facto* ovlašćenjima, **Milan MILUTINOVIĆ** bio je odgovoran za dela svih svojih podređenih unutar VJ-a i unutar

policijskih snaga koji su počinili zločine u pokrajini Kosovo od januara 1999. godine, a koji se navode u ovoj optužnici.

42. **General-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** je imenovan za načelnika Generalštaba VJ-a 26. novembra 1998. godine. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica nalazio se na položaju načelnika Generalštaba VJ-a. Kao načelnik Generalštaba VJ-a, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** je zapovedao, naređivao, nalagao, regulisao i na drugi način rukovodio VJ-om, u skladu s aktima izdatim od strane predsednika SRJ i prema zahtevima komandovanja VJ-om.

43. Kao načelnik Generalštaba VJ-a, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** je utvrđivao organizaciju, razvojni i formacijski plan komandi, jedinica i ustanova VJ-a u zavisnosti od prirode i potrebe VJ-a i u skladu s aktima donetim od strane predsednika SRJ.

44. Na svom položaju vlasti, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** je takođe utvrđivao plan regrutacije i popune unutar VJ-a i raspored njenih regruta, donosio propise u vezi s obukom VJ-a, utvrđivao obrazovni plan i obuku za usavršavanje profesionalnih i rezervnih oficira, i obavljao druge zadatke predviđene zakonom.

45. Kao načelnik Generalštaba VJ-a, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** - ili drugi oficiri koje je on ovlastio - raspoređivao je aktivne oficire, podoficire i vojnike i unapređivao podoficire, rezervne oficire i oficire do čina pukovnika. Pored toga, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** je imenovao predsednika, sudije, tužioce i njihove zamenike i sekretare na službu u vojnim disciplinskim sudovima.

46. **General-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** sprovodio je pripreme za pozivanje građana na vojnu obavezu i mobilizaciju VJ-a, saradivao sa ministarstvima unutrašnjih poslova SRJ i Srbije i Ministarstvom odbrane SRJ prilikom mobilizacije organa i jedinica ministarstava unutrašnjih poslova, pratio i predlagao mere za rešavanje problema nastalih u toku sprovođenja gorepomenute mobilizacije i obaveštavao Vladu SRJ i Vrhovni savet odbrane o njenom sprovođenju.

47. Kao načelnik Generalštaba VJ-a, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** bio je odgovoran za dela svojih podređenih u VJ-u i za dela svih pripadnika saveznih i republičkih policijskih snaga potčinjenih VJ-u koji su počinili zločine u pokrajini Kosovo od januara do juna 1999. godine, uključujući i taj mesec.

48. **Vlajko STOJILJKOVIĆ** imenovan je za ministra unutrašnjih poslova Srbije 24. marta 1998. godine. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica **Vlajko STOJILJKOVIĆ** je vršio dužnost ministra unutrašnjih poslova Srbije. Kao starešina jednog od ministarstva Vlade Srbije, **Vlajko STOJILJKOVIĆ** je bio odgovoran za sprovođenje zakona, propisa i opštih akata koje donese Skupština, Vlada ili predsednik Srbije.

49. Kao ministar unutrašnjih poslova Srbije, **Vlajko STOJILJKOVIĆ** je rukovodio radom Ministarstva unutrašnjih poslova i njegovih službenika. On je utvrđivao strukturu, mandat i obim operacija organizacionih jedinica u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova. Bio je ovlašćen da mobiliše pripadnike rezervnog sastava Ministarstva unutrašnjih poslova za obavljanje dužnosti u vreme mira, i kako bi se sprečile aktivnosti koje ugrožavaju bezbednost Srbije. Naređenja koja su on i viša službena lica Ministarstva unutrašnjih poslova izdavali pripadnicima Ministarstva unutrašnjih poslova bila su obavezujuća ukoliko ne predstavljaju krivično delo.

50. Kao ministar unutrašnjih poslova Srbije, **Vlajko STOJILJKOVIĆ** je bio ovlašćen da preispituje odluke i postupke službenika Ministarstva. On je razmatrao žalbe protiv prvostepenih odluka koje su donosili rukovodioci organizacionih jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova. Štaviše, bio je ovlašćen da donosi odluke po žalbama pojedinaca koje je pritvorila policija.

51. Dana 8. aprila 1999. godine, ovlašćenja **Vlajka STOJILJKOVIĆA**, kao ministra unutrašnjih poslova Srbije, proširena su zbog ratnog stanja te su od tada obuhvatala i raspoređivanje službenika Ministarstva na različite dužnosti u okviru Ministarstva sve dok za to postoji potreba.

52. Kao ministar unutrašnjih poslova Srbije, **Vlajko STOJILJKOVIĆ** je bio dužan da obezbedi očuvanje reda i mira u Srbiji. Kao ministar unutrašnjih poslova, bio je odgovoran za dela svojih podređenih unutar policijskih snaga Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije koji su počinili zločine u pokrajini Kosovo od januara do juna 1999. godine, uključujući i taj mesec.

OPŠTI NAVODI

53. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, na Kosovu u SRJ postojalo je stanje oružanog sukoba.

54. Sva dela i propusti koji se navode kao zločini protiv čovečnosti bili su deo rasprostranjenog ili sistematskog napada uperenog protiv albanskog civilnog stanovništva na Kosovu u SRJ.

55. Svaki od optuženih snosi individualnu odgovornost za zločine kojima se tereti u ovoj optužnici, u skladu sa članom 7(1) Statuta Međunarodnog suda. Individualna krivična odgovornost uključuje počinjenje, planiranje, podsticanje, naređivanje ili pomaganje i podržavanje, na neki drugi način, planiranja, pripreme ili izvršenja bilo kog krivičnog dela navedenog u članovima od 2 do 5 Statuta Međunarodnog suda.

56. U meri u kojoj je imao ovlašćenja ili kontrolu nad jedinicama VJ-a i policije, drugim jedinicama ili pojedincima potčinjenim komandi VJ-a na Kosovu, **Slobodan MILOŠEVIĆ**, kao predsednik SRJ, vrhovni komandant VJ-a i predsednik Vrhovnog saveta odbrane, takođe, ili alternativno, snosi krivičnu odgovornost za dela svojih podređenih, uključujući i pripadnike VJ-a i pomenute službenike ministarstava unutrašnjih poslova SRJ i Srbije, na osnovu člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

57. U meri u kojoj je imao ovlašćenja ili kontrolu nad policijskim jedinicama Ministarstva unutrašnjih poslova, jedinicama VJ-a ili policije, drugim jedinicama ili pojedincima potčinjenim komandi VJ-a na Kosovu, **Milan MILUTINOVIĆ**, kao predsednik Srbije i član Vrhovnog saveta odbrane, takođe, ili alternativno, snosi krivičnu odgovornost za dela svojih podređenih, uključujući i pomenute službenike Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, na osnovu člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

58. U meri u kojoj je imao ovlašćenja ili kontrolu nad jedinicama VJ-a i policije, drugim jedinicama ili pojedincima potčinjenim komandi VJ-a na Kosovu, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ**, kao načelnik Generalštaba VJ-a, takođe, ili alternativno, snosi krivičnu odgovornost za dela svojih podređenih, uključujući i pripadnike VJ-a i pomenute službenike ministarstava unutrašnjih poslova Srbije i SRJ, na osnovu člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

59. U meri u kojoj je imao ovlašćenja ili kontrolu nad službenicima Ministarstva unutrašnjih poslova, uključujući i sve druge regularne ili mobilisane policijske jedinice, **Vlajko STOJILJKOVIĆ**, kao ministar unutrašnjih poslova Srbije, takođe, ili alternativno, snosi krivičnu odgovornost za dela svojih podređenih, uključujući i službenike

Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, na osnovu člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

60. Nadređeni je odgovoran za dela svog (svojih) podređenog (podređenih) ukoliko je znao ili je bilo razloga da zna da se njegovi podređeni spremaju da počine takva dela ili su ih već počinili, a nadređeni nije preduzeo neophodne i razumne mere da spreči takva dela ili da kazni njihove počinioce.

DODATNE ČINJENICE

61. Autonomna Pokrajina Kosovo i Metohija nalazi se u južnom delu Republike Srbije, konstitutivne republike Savezne Republike Jugoslavije. Teritorija koju danas čini SRJ bila je deo SFRJ. Autonomna Pokrajina Kosovo i Metohija graniči se na severu i severozapadu sa Republikom Crnom Gorom, drugom konstitutivnom republikom SRJ. Na jugozapadu, Autonomna Pokrajina Kosovo i Metohija graniči se sa Republikom Albanijom, a na jugu sa Bivšom Jugoslovenskom Republikom Makedonijom. Glavni grad Autonomne Pokrajine Kosovo i Metohija je Priština.

62. Socijalistička Republika Srbija proglasila je 1990. godine novi Ustav kojim su, između ostalog, promenjeni nazivi republike i autonomnih pokrajina. Naziv Socijalistička Republika Srbija promenjen je u Republika Srbija (dalje u tekstu za oba naziva: Srbija); naziv Socijalistička Autonomna Pokrajina Kosovo promenjen je u Autonomna Pokrajina Kosovo i Metohija (dalje u tekstu za oba naziva: Kosovo); a naziv Socijalistička Autonomna Pokrajina Vojvodina promenjen je u Autonomna Pokrajina Vojvodina (dalje u tekstu: Vojvodina). U istom tom periodu, Socijalistička Republika Crna Gora promenila je naziv u Republika Crna Gora.

63. Novim Ustavom SFRJ iz 1974. godine vlast je decentralizovana i prenesena na šest konstitutivnih republika u zemlji. U okviru Srbije, Kosovu i Vojvodini data je znatna autonomija, uključujući kontrolu nad obrazovnim sistemom, sudstvom i policijom. Takođe su dobili sopstvene pokrajinske skupštine i bili su zastupljeni u Skupštini, Ustavnom sudu i Predsedništvu SFRJ.

64. Prema popisu stanovništva iz 1981. godine, poslednjem na kome je učestvovalo skoro celokupno stanovništvo, Kosovo je ukupno imalo približno 1.585.000 stanovnika, od čega su 1.227.000 (77%) stanovnika bili Albanci, a 210.000 (13%) su bili Srbi. Za 1991. godinu postoje samo procene broja stanovnika jer su kosovski Albanci bojkotovali popis

sproveden te godine. Prema uopštenim procenama broj stanovnika na Kosovu u vreme na koje se odnosi ova optužnica iznosio je između 1.800.000 i 2.100.000, od čega su oko 85-90% bili kosovski Albanci, dok su 5-10% činili Srbi.

65. Tokom osamdesetih godina, Srbi su izražavali zabrinutost zbog diskriminacije koju je prema njima sprovodilo pokrajinsko rukovodstvo na čijem su čelu bili kosovski Albanci, dok su kosovski Albanci izražavali zabrinutost zbog ekonomske zaostalosti i zahtevali veću političku liberalizaciju i status republike za Kosovo. Od 1981. godine pa nadalje, kosovski Albanci su izlazili na demonstracije koje su vojska SFRJ i policijske snage Srbije suzbijale.

66. U aprilu 1987. godine **Slobodan MILOŠEVIĆ**, koji je 1986. godine izabran za predsednika Predsedništva Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije, otputovao je na Kosovo. Na sastancima sa lokalnim srpskim rukovodstvom i u govoru pred skupom Srba, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je podržao srpski nacionalistički program. Time je odstupio od partijske i državne politike koja je još od vremena osnivanja Jugoslavije posle Drugog svetskog rata, pod rukovodstvom Josipa Broza Tita, ograničavala ispoljavanje nacionalističkih osećanja. Od tog trenutka **Slobodan MILOŠEVIĆ** je koristio rastući talas srpskog nacionalizma kako bi ojačao centralizovanu vlast u SFRJ.

67. Septembra 1987. godine **Slobodan MILOŠEVIĆ** i njegovi sledbenici preuzeli su kontrolu nad Centralnim komitetom Saveza komunista Srbije. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je 1988. godine ponovo izabran za predsednika Predsedništva Centralnog komiteta Saveza komunista Srbije. Sa tog uticajnog položaja, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je mogao dalje da jača svoju političku moć.

68. Od jula 1988. godine do marta 1989. godine, u Vojvodini i Crnoj Gori došlo je do niza demonstracija i skupova podrške **Slobodanu MILOŠEVIĆU** - takozvane "anti-birokratske revolucije". Ovi protesti su doveli do smenjivanja pokrajinskog, odnosno republičkog rukovodstva - a nove vlade, koje su bile njegovi dužnici, tada su podržale **Slobodana MILOŠEVIĆA**.

69. Istovremeno, u Srbiji su se sve češće čuli zahtevi da se Kosovo stavi pod jaču srpsku kontrolu, pa su tim povodom održavane brojne demonstracije. Dana 17. novembra 1988. godine visoki albanski politički funkcioneri na Kosovu smenjeni su sa rukovodećih položaja u Pokrajini, a umesto njih su imenovani ljudi lojalni **Slobodanu MILOŠEVIĆU**. Početkom 1989. godine, Skupština Srbije predložila je amandmane na

Ustav Srbije kojima će Kosovu biti oduzeta većina autonomnih ingerencija, uključujući i kontrolu nad policijom, obrazovnom i ekonomskom politikom, izbor zvaničnog jezika, kao i pravo veta na dalje promene Ustava Srbije. Kosovski Albanci su masovno demonstrirali protiv predloženih promena. Početkom februara 1989. godine, štrajk albanskih rudara na Kosovu doveo je do daljeg zatezanja situacije.

70. Zbog političkih previranja, Predsedništvo SFRJ je 3. marta 1989. godine proglasilo da se situacija u Pokrajini pogoršala i da ugrožava poredak, integritet i suverenitet zemlje. Vlada je tada zavela "specijalne mere" kojima je odgovornost za javnu bezbednost sa vlade Srbije prenela na saveznu vladu.

71. Skupština Kosova sastala se 23. marta 1989. godine u Prištini i izglasala usvajanje predloženih ustavnih amandmana, pri čemu se većina delegata kosovskih Albanaca uzdržala od glasanja. I pored toga što nije postojala potrebna dvotrećinska većina u Skupštini, predsednik Skupštine je proglasio da su amandmani usvojeni. Skupština Srbije je 28. marta 1989. godine izglasala usvajanje ustavnih promena, čime je praktično ukinuta autonomija data Ustavom iz 1974. godine.

72. Dok su se na Kosovu dešavale ove promene, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je još više ojačao svoju političku moć postavši predsednik Srbije. **Slobodan MILOŠEVIĆ** je izabran za predsednika Predsedništva Srbije 8. maja 1989. godine, a njegov izbor je zvanično potvrđen 6. decembra 1989. godine.

73. Početkom 1990. godine, kosovski Albanci organizovali su masovne demonstracije tražeći ukidanje "specijalnih mera". U aprilu 1990. godine, Predsedništvo SFRJ ukinulo je "specijalne mere" i povuklo najveći deo saveznih policijskih snaga, a Srbija je preuzela odgovornost za sprovođenje policijskih mera na Kosovu.

74. U julu 1990. godine, Skupština Srbije donela je odluku o raspuštanju Skupštine Kosova, ubrzo nakon što je 114 poslanika od 123 predstavnika kosovskih Albanaca u Skupštini usvojilo nezvaničnu rezoluciju kojom Kosovo proglašavaju ravnopravnim i nezavisnim entitetom u okviru SFRJ. U septembru 1990. godine, mnogi od tih istih poslanika kosovskih Albanaca proglasili su ustav "Republike Kosovo". Godinu dana kasnije, u septembru 1991. godine, kosovski Albanci održali su nezvanični referendum na kome su u ogromnoj većini glasali za nezavisnost. Dana 24. maja 1992. godine, kosovski Albanci održali su nezvanične izbore za skupštinu i predsednika "Republike Kosovo".

75. Dana 16. jula 1990. godine, Savez komunista Srbije i Socijalistički savez radnog naroda Srbije udružili su se u Socijalističku partiju Srbije (SPS), a **Slobodan MILOŠEVIĆ** izabran je za njenog predsednika. Kao naslednik Saveza komunista, SPS je postao najjača politička stranka u Srbiji, a **Slobodan MILOŠEVIĆ** je kao predsednik SPS-a imao znatnu moć i uticaj na mnoga područja vlasti, kao i na privatni sektor. **Milan MILUTINOVIĆ** i **Nikola ŠAINOVIĆ** zauzimali su istaknute položaje u SPS-u. **Nikola ŠAINOVIĆ** je bio član Glavnog odbora i Izvršnog odbora stranke i njen potpredsednik, a **Milan MILUTINOVIĆ** je izabran za predsednika Srbije 1997. godine kao kandidat SPS-a.

76. Posle usvajanja novog Ustava Srbije 28. septembra 1990. godine, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je na višestranačkim izborima održanim 9. i 26. decembra 1990. godine izabran za predsednika Srbije; ponovo je izabran 20. decembra 1992. godine. U decembru 1991. godine, **Nikola ŠAINOVIĆ** imenovan je za potpredsednika Vlade Srbije.

77. Nakon što je Kosovu 1989. godine praktično ukinuta autonomija, na Kosovu dolazi do sve većih političkih podela. Krajem 1990. godine i tokom cele 1991. godine hiljade kosovskih Albanaca - lekara, nastavnika, profesora, radnika, policajaca i državnih službenika otpušteno je s posla. Lokalni sud na Kosovu je ukinut, a mnoge sudije smenjene. Nasilje policije nad kosovskim Albancima pojačano je.

78. U ovom periodu, nezvanično albansko rukovodstvo na Kosovu sledilo je politiku nenasilnog građanskog otpora i počelo je da uspostavlja sistem nezvaničnih, paralelnih institucija u oblasti zdravstvene zaštite i obrazovanja.

79. Krajem juna 1991. godine, SFRJ je počela da se raspada u nizu ratova koji su usledili jedan za drugim, u Republici Sloveniji (dalje u tekstu: Slovenija), Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: Hrvatska) i Republici Bosni i Hercegovini. Slovenija je 25. juna 1991. godine proglasila nezavisnost od SFRJ, što je dovelo do izbijanja rata; mirovni sporazum postignut je 8. jula 1991. godine. Hrvatska je 25. juna 1991. godine proglasila svoju nezavisnost, što je dovelo do borbi između hrvatskih vojnih snaga s jedne strane i Jugoslovenske narodne armije (JNA), paravojnih jedinica i "Vojske Republike Srpske Krajine" s druge.

80. Bosna i Hercegovina proglasila je nezavisnost 6. marta 1992. godine, što je posle 6. aprila 1992. godine dovelo do rata širokih razmera. Dana 27. aprila 1992. godine SFRJ je rekonstituisana kao SRJ. U to vreme JNA je reorganizovana u VJ. U ratu u Bosni i Hercegovini, JNA, a kasnije VJ, borila se zajedno sa "Vojskom Republike Srpske" protiv

vojnih snaga vlade Bosne i Hercegovine i "Hrvatskog vijeća obrane". Aktivna neprijateljstva prestala su potpisivanjem Dejtonskog mirovnog sporazuma u decembru 1995. godine.

81. Iako je **Slobodan MILOŠEVIĆ** za vreme ratova u Sloveniji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini bio predsednik Srbije, on je ipak bio vodeća srpska politička ličnost koja je imala *de facto* kontrolu nad saveznom, kao i nad republičkom vladom, i ličnost sa kojom je međunarodna zajednica pregovarala o nizu mirovnih planova i sporazuma u vezi s ovim ratovima.

82. U periodu od 1991. do 1997. godine i **Milan MILUTINOVIĆ** i **Nikola ŠAINOVIĆ** zauzimali su visoke položaje u saveznim i republičkim vladama i ostali bliski saradnici **Slobodana MILOŠEVIĆA**. U ovom periodu, **Milan MILUTINOVIĆ** je radio u Ministarstvu spoljnih poslova SRJ, a jedno vreme je bio ambasador u Grčkoj. Za ministra spoljnih poslova SRJ postavljen je 1995. godine i na tom položaju je ostao do 1997. godine. **Nikola ŠAINOVIĆ** je 1993. godine bio predsednik Vlade Srbije, a 1994. godine potpredsednik Vlade SRJ.

83. Dok su se u Sloveniji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini vodili ratovi, situacija na Kosovu, mada zategnuta, nije eskalirala u nasilje i intenzivne borbe do kojih je došlo u tim drugim zemljama. Sredinom devedesetih godina, međutim, jedna frakcija kosovskih Albanaca organizovala je grupu poznatu pod nazivom *Ushtria Çlirimtare e Kosovës* (UÇK), odnosno na engleskom jeziku pod nazivom *Kosovo Liberation Army* /Oslobodilačka vojska Kosova/ (OVK). Ova grupa je zagovarala kampanju oružane pobune i nasilnog otpora srpskim vlastima. Sredinom 1996. godine, OVK je organizovao napade uperene pre svega protiv policijskih snaga SRJ i Srbije. Od tada i tokom čitave 1997. godine, policijske snage Srbije i SRJ uzvraćale su silovitim akcijama tamo gde se pretpostavljalo da se nalaze baze OVK-a i njihove pristalice na Kosovu.

84. Nakon što mu je istekao mandat predsednika Srbije, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je 15. jula 1997. godine izabran za predsednika SRJ. Dužnost je preuzeo 23. jula 1997. Posle toga su održani izbori za predsednika Srbije; **Milan MILUTINOVIĆ** je učestvovao na izborima kao kandidat SPS-a i 21. decembra 1997. godine izabran je za predsednika Srbije. **Nikola ŠAINOVIĆ** je ponovo postao potpredsednik Vlade SRJ 1996, 1997. i 1998. godine. Delimično kroz blisku saradnju sa **Milanom MILUTINOVIĆEM**, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je uspeo da zadrži svoj uticaj na Vladu Srbije.

85. Krajem februara 1998. godine, zaoštrio se sukob između OVK-a s jedne, i snaga SRJ i Srbije s druge strane. U tom periodu povređeno je ili ubijeno više kosovskih Albanaca i kosovskih Srba. Snage SRJ i Srbije započele su kampanju granatiranja pretežno albanskih gradova i sela na Kosovu, široko rasprostranjenog uništavanja imovine i proterivanja civilnog stanovništva iz krajeva u kojima je delovao OVK. Mnogi stanovnici su pobjegli sa tog područja usled borbi i razaranja ili su bili prinuđeni da se presele u druge krajeve na Kosovu. Ujedinjene nacije procenjuju da je do sredine oktobra 1998. godine preko 298.000 lica, što iznosi otprilike 15 odsto stanovništva, raseljeno unutar Kosova ili je napustilo pokrajinu.

86. U odgovor na intenziviranje sukoba, Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija (SBUN) usvojio je u martu 1998. godine Rezoluciju 1160, kojom je “osudena preterana upotreba sile od strane srpske policije protiv civila i mirnih demonstranata na Kosovu”, i stavio embargo na uvoz oružja u SRJ. Šest meseci kasnije SBUN je usvojio Rezoluciju 1199 (1998) u kojoj je konstatovano da “pogoršavanje situacije na Kosovu u Saveznoj Republici Jugoslaviji, predstavlja pretnju miru i bezbednosti u regionu”. Savet bezbednosti zahtevao je da sve strane obustave neprijateljstva i da se povuku “snage bezbednosti koje se koriste za represiju nad civilima”.

87. U nastojanju da dovedu do popuštanja zategnutosti na Kosovu, u oktobru 1998. godine vođeni su pregovori između **Slobodana MILOŠEVIĆA**, predstavnika NATO-a i OEBS-a. Na dan 16. oktobra 1998. godine potpisan je “Sporazum o verifikacionoj misiji OEBS-a za Kosovo”. Tim sporazumom i “Dogovorom Clark-Naumann”, koji je potpisao **Nikola ŠAINOVIĆ**, predviđeno je delimično povlačenje snaga SRJ i Srbije sa Kosova, ograničenje dovodenja dodatnih snaga i opreme u region i razmeštaj nenaoružanih predstavnika Verifikacione misije OEBS-a.

88. Mada je širom Kosova razmešteno na desetine predstavnika Verifikacione misije OEBS-a, neprijateljstva su se nastavila. U ovom periodu, predstavnici međunarodne Verifikacione misije i organizacija za zaštitu ljudskih prava dokumentovali su izvestan broj ubistava kosovskih Albanaca. U jednom takvom incidentu, 15. januara 1999. godine, ubijeno je 45 nenaoružanih kosovskih Albanaca u selu Račak u opštini Štimlje/Shtime.

89. U daljim nastojanjima da se odgovori na nastavljanje sukoba na Kosovu, organizovana je međunarodna mirovna konferencija u

Rambouilletu u Francuskoj, koja je počela sa radom 7. februara 1999. godine. **Nikola ŠAINOVIĆ**, potpredsednik Vlade SRJ, bio je član srpske delegacije na tim mirovnim pregovorima, a pregovorima je prisustvovao i **Milan MILUTINOVIĆ**, predsednik Srbije. Kosovske Albance predstavljale su delegacije OVK-a i delegacije političkih i građanskih vođa kosovskih Albanaca. I pored višenedeljnih intenzivnih pregovora, mirovni pregovori propali su sredinom marta 1999. godine.

90. Nasilje na Kosovu se nastavilo i za vreme mirovnih pregovora u Francuskoj. Krajem februara i početkom marta, snage SRJ i Srbije započele su niz ofanzivnih dejstava na više desetina pretežno albanskih sela i gradova na Kosovu. Vojne snage SRJ činili su delovi 3. armije, konkretno 52. korpus, koji je poznat i pod nazivom Prištinski korpus, te nekoliko brigada i pukova pod komandom Prištinskog korpusa. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** bio je načelnik Generalštaba VJ-a i imao komandnu odgovornost nad 3. armijom, pa tako i nad Prištinskim korpusom. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, vrhovni komandant VJ-a bio je **Slobodan MILOŠEVIĆ**.

91. U operacijama na Kosovu, pored nekih jedinica iz Ministarstva unutrašnjih poslova SRJ, učestvovala su policijske snage Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, svim policijskim snagama koje su bile angažovane ili su delovale po ovlašćenju Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije komandovao je **Vlajko STOJILJKOVIĆ**, ministar unutrašnjih poslova Srbije. Prema Zakonu o odbrani SRJ, policijske snage koje učestvuju u vojnim operacijama u vreme rata ili neposredne ratne opasnosti, potčinjene su komandi VJ-a, čiji su komandanti sve vreme na koje se odnosi ova optužnica bili **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ** i **Slobodan MILOŠEVIĆ**.

92. Pre decembra 1998. godine, **Slobodan MILOŠEVIĆ** je odredio **Nikolu ŠAINOVIĆA** za svog izaslanika za kosovsko pitanje. Više diplomata i drugih međunarodnih funkcionera koji su trebali da razgovaraju sa nekim predstavnikom vlade u vezi sa događajima na Kosovu upućivano je na **Nikolu ŠAINOVIĆA**. On je uzeo aktivnog učešća u pregovorima za uspostavljanje Verifikacione misije OEBS-a za Kosovo, a učestvovao je i na mnogim drugim sastancima u vezi sa kosovskom krizom. Sve vreme na koje se odnosi ova optužnica, **Nikola ŠAINOVIĆ** je nastupao kao posrednik između **Slobodana MILOŠEVIĆA** i raznih vođa kosovskih Albanaca.

93. **Nikola ŠAINOVIĆ** je 20. maja 1998. godine. ponovo izabran za potpredsednika Vlade SRJ. U tom svojstvu bio je član vlade SRJ koja je, između ostalih zadataka i odgovornosti, utvrđivala unutrašnju i spoljnu politiku, sprovodila savezno zakonodavstvo, usmeravala i usaglašavala rad saveznih ministarstava i organizovala odbrambene pripreme.

94. Tokom svojih ofanzivnih dejstava, snage SRJ i Srbije, delujući u sprezi, učestvovala su u dobro planiranoj i koordiniranoj kampanji uništavanja imovine albanskih civila na Kosovu. Granatirani su gradovi i sela, paljene su kuće, seoska gazdinstva i poslovni objekti, a lična svojina je uništavana. Usled tih usaglašanih dejstava, gradovi, sela i čitave oblasti postale su nenastanjive za kosovske Albance. Pored toga, snage SRJ i Srbije su fizičkim i verbalnim izživljavanjem šikanirale, ponižavale i degradirale albanske civile na Kosovu. Kosovski Albanci su takođe neprestano podvrgavani uvredama, rasnim pogrdama, ponižavajućim postupcima na osnovu etničke pripadnosti i veroispovesti, batinanjima i drugim oblicima fizičkog zlostavljanja.

95. Protivpravna deportacija i prisilno premeštanje na hiljade kosovskih Albanaca iz njihovih domova na Kosovu uključivali su dobro planiranu i usaglašenu akciju rukovodstva SRJ i Srbije i snaga SRJ i Srbije, pri čemu su svi delovali u sprezi. Akcije slične prirode sprovedene su u ratovima u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini od 1991. do 1995. godine. U tim ratovima, srpske vojne, paravojne i policijske snage silom su proterivale i deportovale nesrpsko stanovništvo u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini iz krajeva pod srpskom kontrolom, koristeći se istim metodama delovanja koje su primenjene na Kosovu 1999. godine: žestokim granatiranjem i oružanim napadima na sela; rasprostranjenim ubistvima; razaranjem nesrpskih stambenih naselja i kulturnih i verskih objekata; i prisilnim premeštanjem i deportacijom nesrpskog življa.

96. Dana 24. marta 1999. godine NATO je započeo vazdušne napade na ciljeve u SRJ. SRJ je 23. marta 1999. godine proglasila neposrednu ratnu opasnost, odnosno 24. marta 1999. godine ratno stanje. Nakon početka vazdušnih napada, snage SRJ i Srbije pojačale su svoju sistematsku kampanju i prisilno proterale na stotine hiljada kosovskih Albanaca.

97. Pored prisilnog proterivanja kosovskih Albanaca, od 24. marta 1999. godine snage SRJ i Srbije učestvovala su i u brojnim ubistvima kosovskih Albanaca. Takva ubistva dešavala su se na brojnim lokacijama uključujući, između ostalih, Belu Crkvu, Malu Krušu/Krushe e Vogel, Veliku Krušu/Krushe e Mahde, Đakovicu/Gjakovë,

Crkolez/Padaliste, Izbicu, Vučitrn/Vushtrri, Meja/Meje, zatvor u Dubravi, Suva Reka/Suharekë i Kačanik.

98. Planiranje, pripremu i sprovođenje kampanje koju su preduzele snage SRJ i Srbije na Kosovu planirali su, podsticali, naredili, počinili ili na neki drugi način pomagali i podržavali **Slobodan MILOŠEVIĆ**, predsednik SRJ; **Milan MILUTINOVIĆ**, predsednik Srbije; **Nikola ŠAINOVIĆ**, potpredsednik Vlade SRJ; **general-pukovnik Dragoljub OJDANIĆ**, načelnik Generalštaba VJ-a; i **Vlajko STOJILJKOVIĆ**, ministar unutrašnjih poslova Srbije.

99. Do 20. maja 1999. godine, preko 740.000 kosovskih Albanaca, otprilike jedna trećina ukupnog albanskog stanovništva na Kosovu, proterana je sa Kosova. Smatralo se da je još nekoliko hiljada ljudi bilo raseljeno unutar Kosova. Nepoznati broj kosovskih Albanaca poginuo je u operacijama snaga SRJ i Srbije.

100. Dana 3. juna 1999. godine, SRJ i Srbija su prihvatile načela za rešavanje krize na Kosovu, dokument koji su njihovim predstavnicima uručili Martti Ahtisaari, predstavnik Evropske Unije, i Viktor Chernomyrdin, specijalni predstavnik predsednika Ruske Federacije. Ovim dokumentom, nakon koga je usledila Rezolucija 1244 (1999) Saveta bezbednosti, predviđeno je političko rešenje krize na Kosovu, uključujući neposredan prekid nasilja i brzo povlačenje vojnih, policijskih i paravojnih snaga SRJ i Srbije, te prisustvo predstavnika međunarodnih civilnih institucija i snaga bezbednosti na Kosovu pod okriljem Ujedinjenih nacija.

101. Dana 9. juna 1999. godine, između NATO-a, čiji je predstavnik bio general Sir Michael Jackson, i predstavnika VJ-a i Ministarstva unutrašnjih poslova potpisan je Vojno-tehnički sporazum, kojim je predviđeno povlačenje svih snaga SRJ i Srbije sa Kosova. Prema odredbama Vojno-tehničkog sporazuma, kampanja bombardovanja ciljeva u SRJ koju je vodio NATO okončaće se nakon potpunog povlačenja snaga SRJ i Srbije. Dana 20. juna 1999. godine, KFOR je objavio da je povlačenje snaga SRJ i Srbije sa teritorije Kosova završeno.

/potpis na originalu/
Carla del Ponte,
tužilac

29. juni 2001. godine
Hag, Holandija

29/06/01
SN

Prilog A

Lica ubijena u Račku čija su imena poznata - 15. januara 1999.

<u>Ime</u>	<u>Približna starost</u>	<u>Pol</u>
ASLLANI, Lute	30	žensko
AZEMI, Banush		muško
BAJRAMI, Ragip	34	muško
BEQIRI, Halim	13	muško
BEQIRI, Rizah	49	muško
BEQIRI, Zenel	20	muško
BILALLI, Lutfi		muško
EMINI, Ajet		muško
HAJRIZI, Bujar		muško
HAJRIZI, Myfail	33	muško
HALILI, Skender		muško
HYSENAJ, Haqif		muško
IBRAHIMI, Hajriz		muško
IMERI, Hakip		muško
IMERI, Murtez		muško
IMERI, Nazmi		muško
ISMALJI, Meha		muško
ISMALJI, Muhamet		muško
JAKUPI, Ahmet		muško
JAKUPI, Esref	40	muško
JAKUPI, Hajriz		muško
JAKUPI, Mehmet		muško
JAKUPI, Xhelal		muško
JASHARI, Jasher	24	muško
JASHARI, Raif	20	muško
JASHARI, Shukri	18	muško
LIMANI, Fatmir	35	muško
LIMANI, Nexhat	19	muško
LIMANI, Salif	23	muško
MEHMETI, Bajram		muško
MEHMETI, Hanumshah		žensko
METUSHI, Arif		muško
METUSHI, Haki	70	muško
MUSTAFA, Ahmet		muško
MUSTAFA, Aslani	34	muško
MUSTAFA, Muhamet	21	muško
OSMANI, Sadik	35	muško

SALIHU, Jashar	25	muško
SALIHU, Shukri	18	muško
SHABANI, Bajrush	22	muško
SMAJLAI, Ahmet	60	muško
SYLA, Sheremet	37	muško
SYLA, Shyqeri		muško
XHELADINI, Bajram		muško
ZYMERI, Njazi		muško

Prilog B

Lica ubijena u Beloj Crkvi čija su imena poznata - 25. marta 1999.

<u>Ime</u>	<u>Približna starost</u>	<u>Pol</u>
BEGAJ, Abdullah	25	muško
BERISHA, Murat	60	muško
GASHI, Fadil	46	muško
MORINA, Musa	65	muško
POPAJ, Abdullah	18	muško
POPAJ, Agon	14	muško
POPAJ, Alban	21	muško
POPAJ, Bedrush	47	muško
POPAJ, Belul	14	muško
POPAJ, Ethem	46	muško
POPAJ, Hazer	77	muško
POPAJ, Hyshi	37	muško
POPAJ, Irfan	41	muško
POPAJ, Isuf	76	muško
POPAJ, Kreshnik	18	muško
POPAJ, Lindrit	18	muško
POPAJ, Mehmet	46	muško
POPAJ, Mersel	53	muško
POPAJ, Nazmi	45	muško
POPAJ, Nisim	35	muško
POPAJ, Rustem		muško
POPAJ, Sahid	40	muško
POPAJ, Sedat	47	muško
POPAJ, Shendet	17	muško
POPAJ, Vehap	58	muško
POPAJ, Xhavit	32	muško
SPAHIU, ime nepoznato (kći Xhemala)		žensko
SPAHIU, ime nepoznato (kći Xhemala)		žensko
SPAHIU, ime nepoznato (kći Xhemala)		žensko
SPAHIU, ime nepoznato (kći Xhemala)		žensko
SPAHIU, ime nepoznato (supruga Xhemala)		žensko
SPAHIU, Xhemal		muško
ZHUNIQI, Abein	37	muško
ZHUNIQI, Agim	51	muško

ZHUNIQUI, Bajram	51	muško
ZHUNIQUI, Biladh	67	muško
ZHUNIQUI, Clirim	40	muško
ZHUNIQUI, Dardan	6	muško
ZHUNIQUI, Dardane	8	žensko
ZHUNIQUI, Destan	68	muško
ZHUNIQUI, Eshref	55	muško
ZHUNIQUI, Fatos	42	muško
ZHUNIQUI, ime nepoznato	4	muško
ZHUNIQUI, ime nepoznato (supruga Clirima)		žensko
ZHUNIQUI, ime nepoznato (sin Fatos)	16	muško
ZHUNIQUI, Hysni	70	muško
ZHUNIQUI, Ibrahim	68	muško
ZHUNIQUI, Kasim	33	muško
ZHUNIQUI, Medi	55	muško
ZHUNIQUI, Muhammet	70	muško
ZHUNIQUI, Muharrem	30	muško
ZHUNIQUI, Qamil	77	muško
ZHUNIQUI, Qemal	59	muško
ZHUNIQUI, Reshit	32	muško
ZHUNIQUI, Shemsi	52	muško

Prilog C

Lica ubijena u Velikoj Kruši/Krushe e Mahde - Maloj Kruši/Krushe e
Vogel čija su imena poznata - 26. marta 1999.

<u>Ime</u>	<u>Približna starost</u>	<u>Pol</u>
ASLLANI, Adem	68	muško
ASLLANI, Asim	34	muško
ASLLANI, Feim	30	muško
ASLLANI, Muharrem	66	muško
ASLLANI, Nexhat	27	muško
ASLLANI, Nisret	33	muško
ASLLANI, Perparim	26	muško
AVDYLI, Bali	72	muško
AVDYLI, Enver	28	muško
BATUSHA, Ahmet	38	muško
BATUSHA, Amrush	32	muško
BATUSHA, Asllan	46	muško
BATUSHA, Avdi	45	muško
BATUSHA, Bekim	22	muško
BATUSHA, Beqir	68	muško
BATUSHA, Burim	18	muško
BATUSHA, Enver	22	muško
BATUSHA, Feim	23	muško
BATUSHA, ime nepoznato (sin Ismaila)	19	muško
BATUSHA, ime nepoznato (sin Zaima)	20	muško
BATUSHA, Haxhi	28	muško
BATUSHA, Lirim	16	muško
BATUSHA, Milaim	32	muško
BATUSHA, Muharrem	69	muško
BATUSHA, Njazi	39	muško
BATUSHA, Osman	65	muško
BATUSHA, Sefer	19	muško
BATUSHA, Sejdi	68	muško
BATUSHA, Skifer	22	muško
BATUSHA, Sulejman	46	muško
BATUSHA, Zaim	50	muško
HAJDARI, Abaz	40	muško
HAJDARI, Abedin	17	muško
HAJDARI, Halil	42	muško
HAJDARI, Halim	70	muško

HAJDARI, Hysni	20	muško
HAJDARI, Marsel	17	muško
HAJDARI, Nazim	33	muško
HAJDARI, Qamil	46	muško
HAJDARI, Rasim	25	muško
HAJDARI, Sahit	36	muško
HAJDARI, Selajdin	38	muško
HAJDARI, Shani	40	muško
HAJDARI, Vesel	19	muško
HAJDARI, Zenun	28	muško
LIMONI, Avdyl	45	muško
LIMONI, Limon	69	muško
LIMONI, Luan	22	muško
LIMONI, Nehbi	60	muško
RAMADANI, Afrim	28	muško
RAMADANI, Asllan	34	muško
RAMADANI, Bajram	15	muško
RAMADANI, ime nepoznato (sin Hysena)	23	muško
RAMADANI, Hysen	62	muško
RAMADANI, Lufti	58	muško
RAMADANI, Murat	60	muško
RAMADANI, Ramadan	59	muško
RAMADANI, Selajdin	27	muško
RASHKAJ, ime nepoznato	16	muško
RASHKAJ, ime nepoznato	18	muško
RASHKAJ, Refki	17	muško
SHEHU, Adnan	20	muško
SHEHU, Arben	20	muško
SHEHU, Arif	36	muško
SHEHU, Bekim	22	muško
SHEHU, Burim	19	muško
SHEHU, Destan	68	muško
SHEHU, Din	68	muško
SHEHU, Dritan	18	muško
SHEHU, Fadil	42	muško
SHEHU, Flamur	15	muško
SHEHU, ime nepoznato (sin Haziza)	20	muško
SHEHU, ime nepoznato (sin Sinana)	18	muško
SHEHU, Haxhi	25	muško
SHEHU, Haziz	42	muško
SHEHU, Ismail	68	muško

SHEHU, Ismet	40	muško
SHEHU, Mehmet	13	muško
SHEHU, Mentor	18	muško
SHEHU, Myftar	44	muško
SHEHU, Nahit	15	muško
SHEHU, Nehat	22	muško
SHEHU, Nexhat	38	muško
SHEHU, Qamil	50	muško
SHEHU, Sahit	23	muško
SHEHU, Sali	44	muško
SHEHU, Sami	24	muško
SHEHU, Sefer	44	muško
SHEHU, Shani	34	muško
SHEHU, Shefqet	38	muško
SHEHU, Sinan	50	muško
SHEHU, Veli	28	muško
SHEHU, Vesel	19	muško
SHEHU, Xhafer	38	muško
SHEHU, Xhavit	20	muško
SHEHU, Xhelal	13	muško
ZYLFIU, Afrim	22	muško
ZYLFIU, ime nepoznato (sin Halima)	18	muško
ZYLFIU, Halim	60	muško
ZYLFIU, Hamdi	62	muško
ZYLFIU, Hamit	22	muško
ZYLFIU, Hysen	50	muško
ZYLFIU, Njazim	24	muško

Prilog D
Lica ubijena u Đakovici /Gjakovë - 26. marta 1999.

<u>Ime</u>	<u>Približna starost</u>	<u>Pol</u>
BEGOLLI, Sylejman	48	muško
BYTYQI, Arif	72	muško
BYTYQI, Urim	38	muško
DERVISHDANA, Emin	31	muško
DERVISHDANA, Fahri	37	muško
DERVISHDANA, Zenel	59	muško

Prilog E
Lica ubijena u Crkolezu/Padalishtë čija su imena poznata -
27. marta 1999.

<u>Ime</u>	<u>Približna starost</u>	<u>Pol</u>
IMERAJ, Afrim	2	muško
IMERAJ, Ardiana	13	žensko
IMERAJ, Arijeta	11	žensko
IMERAJ, Avdyl	67	muško
IMERAJ, Beke	53	muško
IMERAJ, Feride	21	žensko
IMERAJ, Fetije	42	žensko
IMERAJ, Florije	19	žensko
IMERAJ, Gjylfidan	15	žensko
IMERAJ, Hasan	63	muško
IMERAJ, Mihane	72	žensko
IMERAJ, Mona	72	žensko
IMERAJ, Muhamet	19	muško
IMERAJ, Nexhmedin		muško
IMERAJ, Rab	30	muško
IMERAJ, Rustem	73	muško
IMERAJ, Sabahat	21	muško
IMERAJ, Shehide	70	žensko
IMERAJ, Violeta	17	žensko
IMERAJ, Xhyfidane	14	žensko

Prilog F
Lica ubijena u Izbici čija su imena poznata - 28. marta 1999.

<u>Ime</u>	<u>Približna starost</u>	<u>Pol</u>
BAJRA, Bajram	62	muško
BAJRA, Brahim		muško
BAJRA, Fazli	60	muško
BAJRA, Ilaz		muško
BAJRA, Sami		muško
BEHRAMAJ, Demush	60	muško
BEHRAMAJ, Muhamed	50	muško
BEHRAMAJ, Nur	85	muško
BEHRAMI, Ardita		muško
BEHRAMI, Bemush	75	muško
BEHRAMI, Edona		muško
BEHRAMI, Muhamet		muško
BEHRAMI, Nuredin	90	muško
BEQIRI, Ajet		muško
CAKAJ, Demush	65	muško
CAKAJ, Muhamet	60	muško
CAKAJ, Nura	80	muško
CAKAJ, Thair	65	muško
CAKAJ, Zeqir	80	muško
CELI, Metush	62	muško
CELI, Rexhe		muško
CELI, Smajl	67	muško
CUPEVA, Hamz	46	muško
DRAGA, Ali	65	muško
DRAGA, Bahim	72	muško
DRAGA, Cen	68	muško
DRAGA, Hajriz	43	muško
DRAGA, Halit		muško
DRAGA, Hazir		muško
DRAGA, Ismet	28	muško
DRAGA, Jetulla	60	muško
DRAGA, Murat		muško
DRAGA, Rahim	70	muško
DRAGA, Rustem	70	muško
DURAKU, Dibran	65	muško
FEJZA, Zyra		muško
FETAHI, Azem	75	muško
FETAHI, Hetem	63	muško
FETAHI, Muharem	80	muško

FETAHU, Lah	67	muško
GASHI, Beqe		muško
GASHI, Brahim	70	muško
GASHI, Deli		muško
GASHI, Hajrullah		muško
GASHI, Ram	57	muško
HAJRIZI, Fata		muško
HASANI, Nezir		muško
HAXHA, Bajram	78	muško
HAXHA, Fejz	86	muško
HOTI, Muhamet		muško
JETULLAHU, Beqir		muško
JETULLAHU, Selim		muško
KELMENDI, Bajram		muško
KELMENDI, Beqir		muško
KRASNIQI, Deli	80	muško
KRASNIQI, Mustafe		muško
KRASNIQI, Rahim	62	muško
KRASINIQI, Rrahim		muško
LATIFI, Jetullah		muško
Prezime nepoznato, Qazim	70	muško
MUSLIA, Shaban	75	muško
MUSTAFA, Hasan	70	muško
NEBIHI, Selim	95	muško
OSMANI, Azem	75	muško
OSMANI, Hetem	70	muško
OSMANI, Muharrem	90	muško
RACI, Ramadan	56	muško
RAMA, Halit	60	muško
REXHEPI, Muji	47	muško
REXHEPI, Zaim	38	muško
RUSTEMI, Halit	60	muško
SALIHU, Zeqir		muško
SEJDIU, Bajram		muško
SEJDIU, Mustafe	41	muško
SHALA, Kujtim	47	muško
SHALA, Isuf		muško
SHALA, Sali	35	muško
SPAHIU, Rizah		muško
TAHAJ, Ethem	65	muško
TAHAJ, Muharem	75	muško
TAHI, Azem	60	muško
TAHI, Hetem	50	muško
TAHI, Muharem	70	muško

TAHIRI, Brahim		muško
TAHIRI, Rrahim		muško
THACI, Hamit	70	muško
THACI, Haxhi		muško
THACI, Jetullah		muško
THACI, Rame		muško
THACI, Sahit		muško
THACI, Salih		muško
THACI, Uke	80	muško
XHEMAJLI, Esat		muško
XHEMALI, Demush	87	muško
XHEMALI, Idriz	67	muško

Prilog G
Lica ubijena u Đakovici / Gjakovë - 2. aprila 1999.

<u>Ime</u>	<u>Približna starost</u>	<u>Pol</u>
CAKA, Dalina	14	žensko
CAKA, Delvina	6	žensko
CAKA, Diona	2	žensko
CAKA, Valbona	34	žensko
GASHI, Hysen	50	muško
HAXHIAVDIJA, Doruntina	8	žensko
HAXHIAVDIJA, Egzon	5	muško
HAXHIAVDIJA, Rina	4	žensko
HAXHIAVDIJA, Valbona	38	žensko
HOXHA, Flaka	15	žensko
HOXHA, Shahindere	55	žensko
NUÇI, Manushe	50	žensko
NUÇI, Shirine	70	žensko
VEJSA, Arlind	5	muško
VEJSA, Dorina	10	žensko
VEJSA, Fetije	60	žensko
VEJSA, Marigona	8	žensko
VEJSA, Rita	2	žensko
VEJSA, Sihana	8	žensko
VEJSA, Tringa	30	žensko

Prilog H

Lica ubijena u Vučitrnu/Vushtrri čija su imena poznata - 2. maja 1999.

<u>Ime</u>	<u>Približna starost</u>	<u>Pol</u>
ABAZI, Musa	55	muško
ADEMI, H. Rrahman	26	muško
ALIU, Z. Ramadan	38	muško
ALIU, B. Remzi	55	muško
BEKTESHI, M. Afrim	23	muško
BEQIRI, Nezir	54	muško
BUNJAKU, M. Hysni	21	muško
FEJZULLAHU, Qamile	84	žensko
FERATI, Xh. Istref	27	muško
FERATI, Milazim	20	muško
FERATI, Rifat	36	muško
FERIZI, M. Bislim	63	muško
FERIZI, B. Mihrije	63	muško
FERIZI, B. Ruzhdi	35	muško
GERGURI, B. Agim	38	muško
GERGURI, Sh. Enver	50	muško
GERGURI, S. Musli	45	muško
GERXHALIU, Fahri		muško
GERXHALIU, A. Haki	39	muško
GERXHALIU, H. Kadri	42	muško
GERXHALIU, H. Shaban	49	muško
GERXHALIU, I. Skender	43	muško
GERXHALIU, H. Zejnullah	42	muško
GERGURI, A Shukri	44	muško
GERGURI, M. Skender	26	muško
GERGURI, Sh. Naman	39	muško
GERGURI, N. Ramush	63	muško
GERXHALIU, B. Avdyl	43	muško
GERXHALIU, F. Avdyl	47	muško
GERXHALIU, B. Bajram	40	muško
GERXHALIU, A. Fatmir		muško
GERXHALIU, U. Fatmir	35	muško
GERXHALIU, I. Imer	42	muško
GERXHALIU, Sh. Nuhi	25	muško
GERXHALIU, H. Sejdi	39	muško
GERXHALIU, N. Xhevdet	18	muško
GJATA, Meriton	23	muško

GJATA, Sevdije	48	žensko
GJATA, Tefik	44	muško
HAXHAJ, Bahri	28	muško
HAZIRI, Nafije	27	žensko
HYSENI, R. Agim	38	muško
HYSENI, B. Ali		muško
HYSENI, K. Beqir	40	muško
HYSENI, Kada	86	žensko
HYSENI, Q. Hysen	26	muško
HYSENI, Q. Hysen	25	muško
HYSENI, D. Qazim	54	muško
HYSENI, Ramadan	18	muško
HYSENI, Rrahman	61	muško
HYSENI, Q. Xhevdet	24	muško
IBISHI, H. Selman	63	muško
IBISHI, I. Sylejman		muško
IBISHI, Rahim	72	muško
IBISHI, Tafil	55	muško
KURTI, Bajram	43	muško
KONJUHI, B. Afrim	29	muško
KONJUHI, Z. Rexhep	40	muško
KRASNIQI, B. Shaban	64	muško
KRASNIQI, R. Syle	70	muško
LUSHAKU, A. Ibadete	26	žensko
LUSHAKU, H. Shehide	89	žensko
MAXHUNI, Z. Driton	32	muško
MAXHUNI, F. Sabri	34	muško
MERNICA, Sh. Ali	49	muško
MORINA, Sh. Remzi	35	muško
MULAKU, A. Ekrem	32	muško
MULAKU, L. Xhavit	30	muško
MULI, I. Gani	21	muško
MULI, N. Asllan	49	muško
MULI, N. Hazir	52	muško
MULIQI, I. Bajram		muško
MUSA, F. Islam	56	muško
MUSA, Kadrush	37	muško
MUSA, H. Nexhmi	54	muško
MUSLIU, M. Mehdi	24	muško
MUSLIU, Ragip		muško
MUZAQI, I. Besim	32	muško
MUZAQI, H. Salih	37	muško
PARDUZI, Shehide	84	žensko
PECI, Murat		muško

POPOVA, A. Ismajl	29	muško
PRRONAJ, Sh. Enver	32	muško
PRRONAJ, Sh. Zymer	35	muško
RASHICA, I. Ali	45	muško
RASHICA, I. Deli	48	muško
RASHICA, S. Eshref	38	muško
REXHEPI, I. Ahmet		muško
REXHEPI, Ilaz		muško
REXHEPI, Ismet	38	muško
SADIKU, H. Agim	23	muško
SHALA, R. Hamdi	26	muško
SFARQA, Shehide		žensko
SFARQA, Sh. Sherif	43	muško
SFARQA, S. Skender	39	muško
TAHIRI, Fetah	39	muško
TERNAVA, Fehmi	39	muško
TIKU, A. Sahit	68	muško
VERSHEVCI, Azemine	75	muško
VIDISHIQI, Faik	35	muško
XHAFa, Driton		muško
XHAFa, Nazif	55	muško
XHAFa, S. Veli	45	muško
ZHEGROVA, R. Naser	34	muško

Prilog I
Lica ubijena u Meji/Meje čija su imena poznata - 27. aprila 1999.

<u>Ime</u>	<u>Približna starost</u>	<u>Pol</u>
BERISHA, Halil	50	muško
DEDA, Linton	16	muško
DEDA, Mark	47	muško
DEDA, Pashk	42	muško
DUZHMANI, Kole		muško
MARKAJ, Bekim	23	muško
MARKAJ, Marash	26	muško
MARKAJ, Mark	65	muško
MARKAJ, Pashuk	38	muško
MARKAJ, Petrit	27	muško
MARKAJ, Prend	60	muško
NDOU, Ndue	69	muško
NDOU, Sokol	39	muško
NDREJAJ, Kole	49	muško
NDREJAJ, Pashk	44	muško
PJETRI, Skender	27	muško
SALCAJ, Xhavit	26	muško

Prilog J

Lica ubijena u zatvoru u Dubravi/Dubrave čija su imena poznata - 22. i
23. maja 1999.

<u>Ime</u>	<u>Približna starost</u>	<u>Pol</u>
ADEMAJ, Hysen		muško
AGUSHI, Zahir		muško
AZEMI, Xhevet		muško
BERISHA, Bajram		muško
BISTRICA, Xhevdid		muško
ELSHANI, Agim		muško
GASHI, Avni		muško
GJINI, Gjon		muško
GUTA, Napoleon		muško
GUTA, (ime nepoznato) (rođak Napoleonov)		muško
HASANRAMAJ, Zek		muško
KQIRI (KCIRAJ), Zef		muško
KRASNIQI, Januz		muško
LEKAJ, Gani		muško
Prezime nepoznato, Sait		muško
MEMIJA, Ramiz		muško
MULAJ, Mete		muško
Prezime nepoznato, Valentin		muško
PAQARIZI, Besim		muško
PERVORFI, Krist		muško
PROLAGJI, Lush		muško
QAMPUZ, Bashkim		muško
QOSJA, Shaban		muško
RAMUSHI, Zahir		muško
SPAHIA, Fejz		muško
SYLAJ, Dervish		muško
TAFILAJ, Muse		muško
TOPALLI, Enver		muško

Prilog K

Lica ubijena u Suvoj Reci / Suharekë čija su imena poznata - 26. marta
1999.

<u>Ime</u>	<u>Približna starost</u>	<u>Pol</u>
BERISHA, Altin	11	muško
BERISHA, Avdi	43	muško
BERISHA, Bujar	40	muško
BERISHA, Dafina	15	žensko
BERISHA, Dorentina	4	žensko
BERISHA, Edon	12	muško
BERISHA, ime nepoznato (sin Bujara)	10	muško
BERISHA, ime nepoznato (sin Bujara)	8	muško
BERISHA, ime nepoznato (majka Avdija)		žensko
BERISHA, ime nepoznato (supruga Avdija)		žensko
BERISHA, ime nepoznato (sestra Avdija)		žensko
BERISHA, ime nepoznato (brat Avdija)		muško
BERISHA, Eron	10 meseci	muško
BERISHA, Fatime	48	žensko
BERISHA, Faton	27	muško
BERISHA, Flora	38	žensko
BERISHA, Gzim	3	muško
BERISHA, Hava	63	žensko
BERISHA, Herolinda	13	žensko
BERISHA, Ismet	2	muško
BERISHA, Lirije	24	žensko
BERISHA, Majlinda	15	žensko
BERISHA, Nexhat	43	muško
BERISHA, Nexhmedin	37	muško
BERISHA, Perparim	18 meseci	muško
BERISHA, Rahime	68	žensko
BERISHA, Redon	15 meseci	muško
BERISHA, Sabrie	25	žensko
BERISHA, Sait	83	muško
BERISHA, Sebahate	25	žensko

BERISHA, Sedat	45	muško
BERISHA, Sherine	17	žensko
BERISHA, Vlorjan	17	muško
BERISHA, Xhevet	33	muško

Prilog L

Lica ubijena u Kačaniku čija su imena poznata - od marta do maja 1999.

Kotlina - 24. marta 1999.

KUQI, Idriz	55	muško
KUQI, Ismail	21	muško
KUQI, Nexhadi	31	muško
KUQI, Xhemjal	22	muško
LOKU, Agim	31	muško
LOKU, Atan	28	muško
LOKU, Garip	47	muško
LOKU, Ibush	20	muško
LUKU, Ismajl	28	muško
LOKU, Izijah	19	muško
LOKU, Milaim	34	muško
LOKU, Naser R.	17	muško
LOKU, Sabit	20	muško
LOKU, Zymer	67	muško
REXHA, Fnu	16	muško
VLASHI, Sali M.	42	muško
VLASHI, Vesel	55	muško

Stagovo - 21. maja 1999.

BELA, Baki	72	muško
DASHI, Hamdi	53	muško
DASHI, Ibrahim Avdi	31	muško
DASHI, Ramadan	58	muško
ELEZI, Bahrije R.	56	žensko
GUDAQI, Fitim	7	muško
GUDAQI, Hanife	77	žensko
GURI, Sevdije	54	žensko
JAHA, Elife	83	žensko
JAHA, Ramush	75	muško
MANI, Fahri	56	muško
RRUSHI, Ibush	59	muško

Slatina - 13. aprila 1999.

CAKA, Ilir Osman	15	muško
CAKA, Jakup Mustaf	37	muško
CAKA, Mahmut Hasan	45	muško
DEDA, Qemajl	47	muško
ELEZI, Nazmi	29	muško
ELEZI, Vesel	41	muško
LAMA, Brahim	52	muško
LAMA, Hebib	18	muško
LAMA, Ibrahim	52	muško
SALIHU, Izahir Ilaz	22	muško
SALIHU, Kemajl Ilaz	40	muško
SALIHU, Sabri Ilaz	38	muško
SHIQERIBER, Haliali	46	muško

Dubrava - 25. maja 1999.

QORRI, Arton Hajrush	17	muško
QORRI, Fatije Hajrush	7	žensko
QORRI, Hajrush Mehmet		muško
QORRI, Rexhep Zejnulla		muško
TUSHA, Ali	17	muško
TUSHA, Xhemajl	39	muško
VISHI, Rrahim Beqir		muško
VISHI, Milaim Misim		muško